

1298

147
1946

अथशकुंतलानाटकप्रारंभः ग्रंथसंख्या १२५०

श्रीगणेशायनमः यासाष्टिः सृष्टिराद्यावहतिविधिदुनयाहर्वाच्यहोत्रायेदेकालंविधत्तेः श्रुतिविषयगुणायास्त्रि
ताव्याप्यविष्वं याभूमाहुः पूर्वर्वाजप्रकृतिरितियवातः प्राणिनः प्राणवतः प्रत्यक्षाभिः प्रपन्नः स्तनुभिरवतुबस्ताभिरष्टा
भिरावाः १ नाद्यतेसूत्रधारः नेपथ्याभिमुखमबलोक्त्वा आर्येयदिनेपथ्यविधानमध्यवसितेतर्हिस्तस्तावदावगम्यतो
प्रविश्यनटी अज्जउत्त इज्जस्सिज्जाएवेदुज्जोकोणिज्जोकोज्जोचिठ्ठाज्जदुति सूत्र० आर्येयजिभिरूपभूयिष्ठापरिष
त अद्यखलुकालिदासग्रथितवस्तुनाजिभिज्ञानशाकुंतलनाम्नाजबेननाठकेनोपस्थातव्यंजस्माभिः तत्प्रतिपात्रमा
धीयतांयलः नटी कविहिदपज्जोअदाएज्जउत्तसणाकिं पिपरिहाइस्सदि सूत्र० आर्येयकथयामितेभूतार्थं अप
रितोषाहिदुषानसाधुमन्येप्रयोगविज्ञानं बलवदपिशिक्षितानात्मन्यप्रैत्ययंचेतः २ नटी एच्चंएद अणनरकराणि
ज्जोअज्जोअएवेदु सूत्रधारः कमन्यदस्याः परिषदः प्रमोदेहेतोर्गीतिकादनंतरेकरणीयमस्ति नटी० अज्जकदस्स
दंसंस्सरीयगाइस्स सूत्रं तदियमेवतावदचिरप्रवृत्तमुपभोगक्षमेश्रीभूमधिवृत्त्यगीयततां संप्रतिहिस्सभैगसलिलाव
गाहाः पाठलसंसर्गस्सरभिवनवाताः प्रछायस्सलभनिद्रादिवसाः परिणामरणीयाः ३ नटी तहइतिगायति इसीसि
चुंबिज्जाइभवेहिंसउमारके सदसिहाइ ज्जोदेसज्जोतिदज्जमाणापमदाज्जोसिरिसकुमाइ खणचुंबिज्जाइभवेहिंस
बहसउमारकेसरसिहाइ ज्जोदेसज्जोतिसज्जोसिरिसकुमुमाइपमदाज्जो सूत्र० आर्येयसाधुर्गाते अहारागबुद्धचित्तवृत्ति
रालिखितइवसर्वनारांगः तदिदानीकतमत्प्रयोगमाश्रित्येनमाराधयामः नटी० एज्जज्जिमिस्सेहिंपटमंजेच्चज्जाएत्तं
ज्जिह्मिण्णाणसाउदलेणम अपुच्च नाड अपज्जोए ज्जिह्मिण्णाण ज्जदुति सूत्र० आर्येयसम्यगनुप्रबोधितास्मि अस्मिन्स्
एवस्मिन्स्तेखलुमयेतत् कुतः तवास्मिगीतसारेणहरिणाप्रसभंदतः एषराजेवदुष्यंतः सारंगेणातिरंहसी ४ इतिनि
श्चान्तौप्रस्तौवना ततः प्रविशतिरथाधिरुढः शस्त्रापहस्तोराजा सूतश्च सूतः राजानमृगंवाबलोक्त्वा आयुष्मान्

श्रीः
१

194
1946

कृष्णसोरददच्चसुख्ययिचौधिन्यकार्मुके मृगानुसारिणंसाहात्यस्यामीवापिनाकिनो ५ राजा सूतदूरमनुनासारं
गणवयमाकृष्टा अयेपुनरिदानीमपि श्रीवाभंगाभिराममुद्गरुपततितस्यदनबद्धदृष्टिः पश्चाहैनप्रविष्टः शरपतन
भयाद्दयसापूर्वकायं दर्भेर्होबलीढेः श्रमविरतमुखभ्रंशिभिकार्णवर्मापश्योदग्रधुतत्वाह्वयतिबहुतरंस्तोकमु
व्याप्रयाति ६ सविधकथमनुपततएवमेयलः प्रेक्षणीयः संवृतः आयुष्मान् उद्धूतनीभूमिरितिमयाउच्चावचा
स्मिसंयमनाद्रथस्यमंदीकृतोवगः तेनमृगएषविक्रुष्टः संवृतः संप्रतिसमदेशवर्त्तिनस्तेनदुरासदोभविष्यति राजा
तेनहिमुच्यतामैभीषवः सूतः यथाज्ञापयत्यायुष्मान् रथवर्गनिरूप्यज्जायुष्मन्त्यस्य २ एतेहि मुक्तेषुरस्मिषुनिराय
तपूर्वकायानिकपचामरशिरवानिमृताईकर्णाः आत्मद्वैतरपि रजोभिरलेघनीयाधावेत्यमीमृगजवास्समयवरथ्याः
७ स्वेषामपिप्रसरतारजसामलेख्याः निष्कपचामरशिरवाश्रुतकर्णभंगाधावेतवर्त्मनितरंतिनुवाजिनस्ते ७ राजा
सदृष्टं कथमतीत्यहरिणंहरयोर्वर्त्तते तथाहि यदालेकेसस्संभ्रजतिसहसातद्दिपुलतोयदधेविच्छिन्नेभवतिकृतसंश
नमिवत्तत् प्रकृत्यायद्वक्तदपिसमरेखेनयनयोनमेदूरे किंचिक्षणमपिनपाश्वरथजवात् ८ पर्येनेव्यापाद्यमा
नंशरसंधानंनारयति सूतः आयुष्मन् अस्यखलुतेवाणैथैवर्त्तिनः कृष्णसारस्योत्तरं द्यौतपस्विनावुपास्तिता नेप
थ्येतामोराजन् आश्रममृगायनंहंतव्यो नहंतव्यः आकृष्णबलोक्त्वा राजा ससंभ्रमं तेनहिप्रगृह्यतामभीषवः
सूतः कथाकरोति ततः प्रविशति आत्मनाचूतीयः सशिष्योवेखानसः हस्तमद्यम्य भोराजन्नाश्रममृगानहंतव्यः २
नखलुनखलुबाणः पातनीयोयमास्मिन्मृदुनिमृगशरीरेपुष्पराशाविवाग्निः क्वबतहरिणकानोजीवितंचातिलोले
कचनिशितपाताः पुंस्वैसाराः शरास्ते ९ अपिच तत्साधुकृतसंधानंप्रतिसंहारसांधके आर्तत्राणयवः शस्त्रंनप्रह
तुमनागसि १० राजा एषप्रतिसंहतइतियथोक्तं करोति बैखानसः सदृशमेवपुरुवंशप्रदीपस्यभवतः जन्मयस्यपु

रावर्शेयुक्तपुमिदंतव पुत्रमेवंगुणोपेतं चै कवर्तिनमाप्नुहि ११ इतरौबाहुमुद्यम्य च सर्वथाचक्रवर्तिनं पुत्रमा
 न्युहि राजा सप्रणामं प्रतिगृहीतं चैखानसः राजन्समिदाहरणाय प्रास्थितायै एवखलुकएवस्यकुलपतेरनुमा
 लिनी। तीरमाश्रमोदृश्यते नचेदन्यकार्यातिपातस्तत्र प्रविश्य प्रतिगृह्यतामातिथेयसत्कारश्च अपि च रैभ्यास्तपो
 धनानां प्रतिहातविद्वान्क्रियाः समलोक्च शास्त्रसिद्धिस्तु जामेरसतिमोर्वकिणोके इति १२ राजा अपिसन्निहितो
 अकुलपतिः चैखानसः इदानीमेवदुहितं शकुंतलानामातिथिसत्कारायां दिश्य देवमस्याः प्रतिकूलं ग्रामयितुं सोमतीर्थं ग
 तः राजा भवतुतामेव इक्ष्यामि सैव विदितमस्मिन्महर्षेः कथयिष्यति चैखानसः सायुधाचस्तावत् सशिष्याचैखानसो
 निःक्रांतः राजा सूतनादयश्चान् पुण्याश्रमदर्शनेन तावदात्मानं पुनीमहे सूतः यदाज्ञापत्यायुष्मान् भूयोरथेवंगं नि
 रूपयति राजा समतादबलोक्च सूतजकथितोपिज्ञायतएवयथायमाश्रमभोगस्तपोवनस्येति सूतः कथमिव राजा
 किंनपश्यतिसवान् इहहिनीबाराः शुक्रगर्भकोदूरं मुखेष्टास्तदूरुणामधः प्रश्लिग्धाः क्वचिदिगुर्दोफलभिदः सूच्यं
 तएवोपलाः विश्वासोपगमादभिन्नगतयः शब्दसंहते मृगास्तोत्राधारपथाश्च बल्कलशिखानि स्यंदरे रवांकिताः १३
 अपि च कुल्यांभोभिः पवनचपलैः शाखिनोद्योतमूलाभिन्नैरागः किसलयरुचामाज्यधूमोद्गमेन एते चार्वागुपच
 न भुवि छिन्नदभं किं रायां नष्टां शकुंतलं हरिणविषावो मंदमंदं चरन्ति १४ सूतः सर्वमुपपन्नं राजा स्तोत्रमंतरंगत्वात् पो
 वननिवासिनामुपरोधोमाभूत् इहेवरथं स्थापय यावदवतरामि सूतः धृताः प्रग्रहाः अवतरत्वायुष्मान् अवती
 र्यात्मानमबलोक्च सूतविनीतवैराप्रवेश्यानि तपोवनानि नाम तत्र इदं तावद्दृश्यतामाश्रमं धनुश्चेति सूतस्यार्प
 यति सूतः गृह्णाति राजा सूतयावदाश्रमवासिनो प्रत्यवेक्ष्याहे निवर्ततावदाद्रष्टुं क्रियतां वाजिनः सूतः यथा
 ह्यापयसीति निःक्रांतः राजा परिक्रम्य अबलोक्च इदमाश्रमपदं यावत्प्रविशामि प्रविष्टकेन निमित्तं सूचयित्वा

अये शांतमिदमश्रमपदं स्फुरति च बाहुः कुतः फलमिहास्य अयं वासवितव्यानां द्वाराणि प्रवृत्तिसर्वत्र १५ नेपथ्ये
 इदं २ सहीजो राजा अयेदक्षिणेन रुक्षवाटे कामालापदवक्रतयते भवतु तावदवगाच्छामि परिक्रम्याबलोक्च
 अये एता स्तपस्विकन्यकाः स्वप्नमाणानुरूपैः सैचनघटैर्बालपादेषु पयोदातुं द्रुतएवाभिवर्तते निरुप्य अहोमं
 रमासां दर्शने शुद्धातदुर्लभमिदं वपुराश्रमवासिनोयदिजनस्य दूरीकृताः खलुगुणैरुद्यानलतावनलताभिः १६ याव
 दिमांछायामाश्रित्य प्रतिपालयामि विलोकनं स्थितः ततः प्रविशति यथोक्तव्यापारसहस्रविधां शकुंतला शकुंतला
 इदं २ सहीजो अनसूया हलौ सउंदले तु वतो वितदकण्ठसंज्ञासमनुरवकापि जदरति तक्केमि जेणोमालि जा
 कुरुमपरिपेलवातुमं विण्दाणं जालबालपूरणे सुखिउत्ता शकुंतला एकेवलं तादणि जोजोएच्च अथिमे सोअरसि
 एहोएदेस रुक्षसंचनं रूपयति राजा सकौतुकं कथमियं कएवदुहिता शकुंतला अहोज्ञसाधुदर्शिवलुतत्र भवा
 न्काश्यपः यदिमामाश्रमधर्मनिधुंक्ते इदं किलौ व्याजमनोहरं वपुस्तपः समं साधयितुं यइच्छति भ्रवंसनीलित्यलपत्र
 धारयात्तमिल्लतां छेत्तुमृषिर्व्यवस्यति १७ भवतु पादपांतरित एव विश्वस्ता तावदेनोपस्थामि अपवार्यास्थितः शकुं
 तला सहिजणसूये अदिपिण्डे एव कलेणपि अवदाए एयंति दक्षिणासिठिले हिदावणे अनाशिथिलयति प्रि
 यंवदा सहासं एत्यपजोहरविश्वारइतजं अत्तणोजोचणं उवाळह मंकिं उवाळहसि राजा सम्यगियमाह इयमुप
 हितसूक्ष्मग्रंथिनात्कं च देशस्तनयुगपरिणाहाच्छादिनायत्कलेन वपुरभिनवमस्याः पुष्यति स्वामिभ्यां कुरुममिव
 पि नदं पांडुपत्रोदरेण १८ अथवा काममननुरूपमस्यावपुषो बल्कलेन पुनरलंकारश्च येन दुष्माति कुतः सरसिज
 मंनुविद्धं चैवलेनापिरम्यं मलिनमपि हिमांशालक्ष्मीतनोति इयमनोजावल्कलेनापितन्वीकमिव हिमधुराणो मुंड
 नेनाकृतीनां १९ शकुं अग्रतो बलोक्च एसावोदिततपल्लवं गुलीहितुबरे दिविजमं केसर उरखजो जावणे संभावमि

परिक्रामति प्रियंवदा हलासउंदले एय० एय० दाव० मुहुन्नजं चिदु शकुं० किणिमिते प्रियं जावतु एवपगदा एल
 दासणाहो० वि० अ० अज्जकसर रुखजो पडिभादि० शकुं० अदोरसुः पिजबदा० सितुम० राजा प्रियमपितथ्यमाह
 शकुंतलाप्रियंवदा अस्याः खलु अधरः किसलयरागः कामलविटपानुकारिणाबाहू कुसुममिवलोभनीयं यौवनमे
 गधुसन्तु १९ अन हलासउंदले इजं सजंवर बहुसहजारस्स० तुए० किदणामहे यावणजासिणितिलोमालिजा
 एणं विस्मरिदामि० शकुं० तदाजन्ताणं वि० विस्मरिस्सं लतानुपेत्याबलोक्खं सहर्षं हला जाणस्ये रमणीये खु
 काले इमस्स पाजवमिहणस्स बडज्जोः संबुत्ताणवकुसुमजो वणजोसिणीसिणिहपल्लवदाए उचमो अरखमो
 सहजो इति पश्यति तिष्ठति प्रियं सस्मितं अणस्ये जाणासि किंसउंदलावणजोसिणी अदिमेत्तं परवदिति अ
 नणे खुब्भावेमि कहि प्रियं जहावणजोसिणी अणुसुवेणपाजवणसंगदा अबिणामएव अहंपिजन्ताणो अण
 रुपं बडलं हज्जति शकुं० एसोणं तु एजंतगदोमणोरहो इति कलशमावर्जयति राजा अपिनामकुलपतेरियमसवणे
 स्तत्रसंभवस्यात् अथवाकृतं सदेहेन असेशयं स्तत्रपरिग्रहसमायदार्यमस्यामभिलाषिममनः सतां हि सदेहपदे पुषस्त
 पुप्रमाणमंतःकरणप्रवृत्तयः २० तथापितत्त्वत एनामुपलप्ये शकुंतलासंभ्रमं अम्मासलिलस्तेजसंभ्रमादोणोमा
 लिजं तास्सिजव अणं मिमहुज्जो जहवदइभ्रमरबाधो निरूपयति राजा सस्पृहं बलापांगदष्टः स्पृशसि बहुशो विपथुम
 तीहरे स्याख्यायावस्वनसिक्किमुकैर्णातिकचरः कौव्याधुन्वत्याः पिबसिरति सर्वस्वमधुरं वयंत त्वान्वेषात्मधुकरहता
 स्त्विबलुक्ती २१ शकुंतलाज्जोसोदुष्टा विरमति जणदोगमिस्सं पदांतरोद्धित्वा सदृष्टिस्तेपं कहं इदो विजाज्ज
 दि हलापरित्ताजहमं इमिणाद्विणीदोदुष्टमुहुज्जो जभिभूजमाणे उभे सस्मिते कावजं परितादुं दुस्संदोरसि
 दा दुरवदं अक्कं दज्जोराजो रिवदव्वाणित्वा वण्णाणानु राजा अबसरोयमात्मानं प्रकाशयितुं न भूतव्यमित्य
 दां किं स्वगत राजभास्वभिजातो भवेत् भवति वतं वदुभिधास्यशकुं० पदांतरोद्धित्वा सदृष्टिस्तेपं कहं इदो विमज्जोस

श्रीः

३

203
1945

रदि राजा सत्वरमुपसृत्य कः पौरवेवस्मर्तेशासतिशासितरिद्विणाताणं अयमाचरत्यविनयं मुग्धासुतपस्विक
 न्यास २२ सर्वाः राजानं दृष्ट्वा किंचिदिवसंभ्रंताः अन० अज्जहुकिपि अज्जोहिदं डंजोपिजसहीमहुज्जोराभिभू
 माणाकादरीभूताशकुंतलादर्शयति राजा शकुंतलाभिमुखो भूत्वा अयितपोवर्त्यते शकुं० साध्यसादवचनातिष्ठति
 अनसूया दाणिं अदिहि विससलाहेण हलासउंदले गच्छउ० अं कलमिस्सं जाघंउव हर इज्जं दोदज्जं भविस्सदि
 पछाज्ज सीजलाए सत्तवणं विदज्जाए मुहुन्नजं उवविमिजपारिस्समविणोदं करोदुज्जो राजा नूनं यूयमप्यनेन कर्मणा
 परिभ्रंताः तन्मुहूर्तमुपविशत अन हलासउंदले उड्ढणो पज्जुवासणं अदिहि एणत्थं उवविमहं सर्वं उपविशंति शकुं०
 आत्मगतं किणुखु इमं पेसिषज्जतवावणविरोहिणो विज्जारस्सगमणीयं हि संवुत्ता राजा सर्वाः विलोक्थ अहो समवयो
 रूपरमणीयं भवतो नां सोदाहं प्रियं जनातिकं अनसूये करेणुखु उए० गेभीराकिदी० महुरेपिजं आलवंदोपभाववेदो
 विजसखी अदि अणसू सहिममविज्जिहोदूहलं पुच्छिस्सं दावणं प्रकाशं अज्जस्समहुगालावजणिदो विस्सासोमं संपो
 वेदि कदमो ज्जोणराणं सिवसो ज्जोकारो अदि कदमो वाविरहपयुं ज्जुबुज्जोणो किदोदो सो किंणिमिते वास्सुमारतरो
 पितवावणगमणपडिस्समस्सज्जत्तापदं उवणीदो शकुं० हिज्जमाउत्तम एसोतुएचिंतिदाणि अणसू जमंतेदि राजा
 आत्मगतं कथमिदानीमात्मानं निवेदयामि कथं वा ज्जोत्तापहारं करोमि भवत्वतावदेनां बस्ये प्रकाशं भवैतियः
 पौरवेण राजाधर्माधिकारी नियुक्तः सोहमविघ्नक्रियोपलं भायधर्माण्यमिदमायातः अन० सणाहादालीधम्मचारिणे
 शकुं० शृंगारलज्जां निरूपयति सख्यो उभयोराकारं विदित्वा जनातिकं हलासउंदले जइएत्थ अज्जतादोसणिहिदो
 भवे शकुं० तदोकिं भवे सख्यो इमं जी इदं सवसेणविज्जिहोदूहलं पुच्छिस्सं दावणं प्रकाशं अज्जस्समहुगालावजणिदो विस्सासोमं संपो
 पिहि अणकरिज्जमेतं एवोवज्जोणं सण्णस्सं राजा वयमपितावदवत्योसखी गते पृच्छामः सख्यो अज्ज अणुग्ग
 होविज्जज्जोभयण राजा भगवांश्चकाश्यपः शास्वते ब्रह्मणि स्थित इति प्रकाशं इयं च वः सखी तदात्मजेतिकं धमेत
 त अन० सणादुज्जो अत्थि केविकोसिज्जोत्तिगोत्राणामहे जोगहाय्यहाजोराणसि राजा अस्ति श्रयते अन० तएणो

वनस्यनिवेशयेयं नरबलशक्तौमि शकुंतला व्यापारादात्मानंनिवर्त्तयितुं ममहि गच्छति पुरःशरीरं धावति पश्चाद्
 संस्तुतं चेतः चैनां शुक्रमिव केतोः प्रतिवाचं नीयमानस्य ३१ इति निःकृताः सर्वप्रथमोऽंकः समाप्तः
 शारदेदेहिमे बुद्धिं ततः प्रविशति विषण्णो विदूषकः २ निःश्वस्य मोमो दिच्छत्वस्मिन्मिमांसासीलस्तरणो वज्रैस्त
 भाविण्यणिघ्नैर्गोहि अजंमि औजजं वराहो अजसहलोति मस्स एविगिम्ह विरळपाज बडा अस्स वणरादस्स अ
 हिदी अदी अडवी दो अडवी पत संकर कसा जाणि कड जाणि गिरिपाद जलानि पीजंति जाणि अदबलं सुल्लु मंस भूइ छो आ
 हरो जहरी अदितु रगाणु धावण कडिदं धेणो रंति म्मिणिकामि सइदं वणस्थितदो महच्च एद्यपहू मदासी एपुत्तेहि
 सउणि लुहु एहि वणग्ग हणकोळा हळण पडि बोधिदो हि एत एण दाणि पिपीडा एण एक्कमदि तदंगं डस्स उवरि पिंदि
 असं बुता हि ३० किल जस्स ३० हिण्णस्स तत्त भवदोमि आणु सोरण अस्स मपदं पविदुस्स तावसं कएण आसउं
 दलाना मममज्जा एण दादं सिदा संपदे छैज्जे रोगमणस्स मणं कं हं पिणकोदि अज्जा बितस्स एव चित्तं अज्जिस्स
 मादं जासिकाठा दो जावणं किदा चारपरिक्कमपेरवामि इति परिक्कम्या चलोक्कुच ए सो बाणासाण हत्थाहि जव
 लीहि वण पुफ्फमाला धारिणि हिं पडि बुदो इदो एव जाज्जुदि पिअस्स भो अंग भंग विजलो विअ भविज्जि चिठ्ठि
 स्से जइ एव विणाम विस्समं लहेजे इति दंडका मवलं व्यासितः ततः प्रविशति यथानिर्दिष्ट परिधि वारो राजा
 कामं प्रियान सुलभा मनसश्च तद्भावदर्शनाद्यासि अकृतार्थं पिमनसि जेतुं भयप्रार्थनां कुरुते १ स्मितं क
 त्वा एवमात्माभिप्रायसंभावितं जनचित्तवृत्तिः प्रार्थयिता विडं व्यत तद्यथा स्निग्धं वीक्षितं मन्यतोऽपिनयनेन
 त्र्ययं त्याग्यत्यातं यच्च नितं वयोर्युतयामंदं विलासादिव आगाड्य वरुहयायदपि सासमूयमुक्ता सरसो सर्व
 ता किल मत्तरायणमहोक्तामः स्वतां पश्यति २ विदूः तथा स्थित एव भोव अस्स एमहत्थ पाजा पसरदिता वाजा
 मत्ते एज्जा वपिस्से राजा कुतोयं गात्रोपघातः विदूः कुदो किं जस्स अज्जु अदी ॥ औत्तरी करि अज्जस्स कारणं
 पुच्छेसि राजानं सत्ववगच्छामि विदूः भोव अस्स जं दवसा कुज्जली लेविं वेदि किं जात एण्णो प्पहो वण एण्ण इवेस्स राजा

श्रीः

५

207
1995

नदीवोगस्तत्रकारणे विदूषकः मामापि भवे राजा कथमिव विदूषकः एवं राजा अकज्जाणि उडिस्सि जए आरिसे अमाणु
 ससंचार आउलप्यं देवा वण्ण वृत्तिणा भूजं सच्च एहो दचं तु पच्चहसावदमसू सारणं हि संखाहि असंधि वंधाणे ममगता
 एं अणी सो संवुत्तो अस्मिता पञ्चादेइ संविमज्जि दुमं एक्का हं पिदा वविस्सामिदं राजा स्वगते अयं चैव माह ममापि कायपस
 ता मनु स्मृत्य मृगया विक्कुचं चेतः कुतः ननमयितुमधिज्ये मस्मि शक्को धनु रदमाहित सायकं मृगेषु सहवसति मेत्येयः प्रि
 यायाः कृतइव मुग्धा विलोकिता पदेशः ३ विदूः राजानमवलोक्य अन्तर्भव किं पिहि जए करि जमंतेदि अरणे कवुमए
 दि अंजासी राजा सस्मिन्ने किमन्यदनतिक्रमणीयं ते स्फट्टाक्यमिति स्थितोस्मि विदूः सपरितोषे तेन हि चिरं जीव इति ग
 तुमिच्छति राजा जए वयस्यतिष्ठ मृणु मेसावत्रोपेवचः विदूः जए वेदुभवं राजा विश्रान्तेन भवतामवाप्ये कस्मिन्ननाया
 सकर्मणि सोहायेन भवितव्यं विदूः किं मोद अखंडि जए जेण हिस्स गहिदो अजंजणो राजा यइस्थामि ककोचोः प्र
 विशदो वारिकः प्रणम्य जए वेदुभट्टा राजा रेवतकसेनोपैति स्तावदा हूयतो दोवा तथेति निक्कम्य सेनापतिना सह पुनः
 प्रविश्य ए सो जप्ताव जणुक्कं वृत्ता भट्टा इदादि एण दिदो एव विदुदि उपसप्य दुज्जो सेनापतिः राजानमवलोक्य कथं हृष्टो
 षापिस्वामि नो मृगया केवलं गुणाय वसेवत्ता तथा हि देवः अनवरतधनुर्ज्या स्फालनं पूरपूर्वं विकिरणसहिष्णुस्त्वेदं लेशो
 रभिन्ने अपचितमपि गात्रं व्यायतत्वादलस्थं गिरिवर इव नागः प्राणसारं विभर्ति ४ उपगम्य ज्ञायतु स्वामी स्वामि गृहीत
 स्वापदमरत्यं तां किमन्यं दवस्थायते राजा भद्रमेदोत्साहः कृतोस्मि मृगयापवादिनामाटव्येन सेना जनोतिके सरेव माट
 व्यदट्ट प्रतिज्ञाया अंतावत्स्वामिनिश्चिन्नवृत्तिमनुवर्तित्य प्रकाशं देवः प्रलपत्वैष वैधेवयः जवु प्रभुरेव निदर्शनं पश्य
 तु देवः मेद एतद्वृत्तादरेलघु भवत्युत्साहयोग्यं वयः सत्त्वानामपिलसंति विवृतिमच्चित्तं भयक्रोधयोः उत्कर्षः सच धन्वि
 नां यदप्यवः सिद्धं तिलसंचलमिथ्यैव व्यसने वदंति मृगयामीदृ ग्विनोदः कुतः विदूः सरोष अरे अस्माह इत्तु अंजं न भवं
 पकिदि मापणे तु मेदावदासी एपुत्ता इतो अज्ज अज्जः अडवी दो अडवी जाहिं इदो एण्णो सि जालो लुपस्स कस्स विजिण
 रि वरस्स मुहो पडिस्सदि राजा भद्रसेनापते आश्रमसन्निष्कृष्टास्मि अतस्तेव चोनाभि नंदामि अद्य तावत् गा

हेतामहिषानिपानसलिलश्रेणैर्मुहुस्तादिनेच्छायाबहुकदंबकं भृगाकुलरोमंयमभ्यस्यतु विश्वदं क्रियतांयराहततिभिर्मुभू
 स्तासतिपल्लवैर्विश्रामंलभतामिदंचशिथिलज्याबधमस्मदनुः ६ सनापतिः यत्प्रभाविधमवरोचते राजा तेनहिनिवर्त्ते
 मपूर्वागतानुधनुर्ग्राहिणायथानमेसेनिकास्तपोवनमुपरः ७ सनापतिः यत्प्रभाविधमवरोचते राजा तेनहिनिवर्त्ते
 त्मकमास्ति तेजः स्थानुकुलाज्जापसूर्यकांतास्तदन्यतजाभिमतवाद्रमति ७ सनापतिः यत्प्रभाविधमवरोचते राजा तेनहिनिवर्त्ते
 उत्थाहवुत्तत्रोइतिनिष्क्रान्तः सनापति राजा परिजनं विलोक्य अपनयतु भवंतो भृग्याविषं दौवारिकत्वमपि स्वयोगम
 श्रुत्यकुरु परिजनः जंदेवो आणवदितिनिष्क्रान्तकः विदूषकः किदंभवदाणि मसिबजं संपदएदस्मि पाञ्चवत्छा
 आणवो रइदलदाविदाणदंसाणि जाए आसणी एणि सीददुमवे जावजहं सहाश्रिणोहोमि राजागच्छाग्रतः विदू० भ
 वं उभोपरिक्रम्यो पावि— श्रे राजा माटम्य जनवाप्तचक्षुः फलेषुयेनत्वयादर्शनीयं वस्तुनदृष्टे विदूषणंभव अगरो
 भव दृदि राजा सर्वः कांतमात्मानंभूयति तामाश्रमललाम भूतोशकुंतलामधिकृत्यब्रवीमि विदूषास्वगतं होदसे अ
 वसरणंदायिस्ते प्रकाशं भोजवस्मदताव सकरणं जाञ्जद्व्याणी आदीसई राजा सर्वेनपरिहार्यवस्तुनिधो स्वाणो
 मनःप्रवर्त्तने सुरयुवति संभवंकिलमुनेरपत्यंतदुस्सिताधिगतं अर्कस्योपरिशिथिलव्युत्तमिवनव मल्लिकाकुसुमे ३
 विदू० विहस्य जहकस्मविपिंडस्वज्जूरहि उच्चैज्जिदस्मतित्रिणीएज्जहिलासोभवतहइस्थिज्जार अणपरिभाविणोभवदे
 इज्जज्जत्थणा राजा नतावदेनापश्यसि येनैवमवादीः विदूषः तंखुरमणिज्जज्जो भवदेवि विह्वज्जोउप्यादेइ राजा च
 यस्यकिंवदुनाचिन्नेनिवेश्यपरिकल्पितसत्वयोगारूपोच्चयेनविधिना मनसाकृतातु स्त्रीरत्नसृष्टिरपराप्रतिभाति
 सामेधानुविभुत्वमनुचिंत्यवपुश्चतस्याः ३० विदूषा यदिएवे पच्चादेशो दालो रूपवदीणो राजा इदंचममनवते
 ते अनाघ्रातंपुष्पं किसलयमलूनकरुहेरनाविद्वरत्नमधुवनमनास्वादितरसं अस्वडं पुण्यानांफलमिवचतद्रूप
 मनर्धनजानिभोक्तारं कमिह समुपस्थास्यतिविधिः ४० विदूष० तेषां हिशीघ्रलक्ष्मिपरिताज्जज्जवमाकस्मवितस्मि
 लोदमिस्सडुंदांतल्लुविक्कणसीस्सहत्थेपडिस्सदि राजा परवतीतन्नचसन्निहितात्रगुरुजनः विदू० अन्नभवदेउ

वरिकादिमोसदिद्विराज्जो राजा निसर्गादेवाप्रगल्भस्तपास्विकन्यकाजनः तथापितु अभिमुखेमयिसंस्तुतमीक्षितं ह
 सितमन्यनिमित्तकृतोदयांविनयवादेः तवृत्तिरतस्तयानविवृत्तोभदनेनचसंवृत्तः ४१ विदू० एणवुदिवृत्तसहत्तुह
 अमारोहदि राजा मिथः प्रस्थानशालीनतयापिकाममाविकृतोभावस्तन्नमचत्वा तथाहि दमंकिरेपुचरणस्ततइत्यकांडे
 तन्वीर्क्षितकत्तिचिदेवयदानिगत्वा आसीद्वृत्तवदनाचविमोचयेतीशारवास्तुवत्कलमसक्रमपिद्रमाणो ४२ विदूषः ते
 एहिगिहीदपाहोओहाहिकिंदतुएवउववर्णं तपोवर्णं तिचवोवर्णं रखामि राजा सर्वेनपरिहारीः कैश्चित्परिज्ञातोस्मि
 तयामितावत कनापदेशो सकृदप्याश्रमवसामिः विदूषः को अवरोअवेदेशोतुह्माणंराजाणांलीवारदुच्छुद्रभाजंभ्रमाणं
 उवहरंतुत्ति राजा मूर्खज्जन्मदग्धयेमेतेपांरक्षणेनिपत्तति यद्वत्तराशी नपिबिहायाभिनेद्यं यस्य यदुत्तिष्ठतिवर्णंभ्यो
 नृपाणांक्षयितफलं तपःषट्पागमस्येतदत्यारण्यकाहिनः ४३ नेपथ्येहंतसिद्धार्थेस्तिः राजा कण्ठेदत्वा अयेधार
 प्रशांतस्वरेः तपास्विभिर्भवितव्यं प्रविश्यदौवारिकः जेदुरभट्टाएदेदुवरिसि कुमारजापडिहाभूमिउवद्विहा राजा तेन
 हि अविलंबितं प्रवेशयतो दौवारिकः एसापसमिनिः क्रम्यक्रषिकुमारिकाभ्यांसहप्रविश्यदुदोरमअवतो उभोराजाने
 विलोकयतः प्रथमः अहोदीप्तिमतापिबिस्वसनीयतास्यवपुषः अथवा उपपन्नमेतदृष्टिभ्यानातिभिन्नेराजानि कुतः
 जाध्याक्रांतावसतिरमुनाथाश्रमसर्वज्ञेयैरक्षयोगादयमपितपः प्रत्यहंसंचिनाति अस्याविद्यांस्पृशतिवशिनश्चाराण
 हंहुगीतः पुण्यः शब्दामुनिरितिमुहुः कचलेराजपूरुषः ४४ द्वितीयः गौतम अयंचसबलभित्सवोदुष्यतः प्रथमः अ
 थकिं द्वितीयः तेनहि नेतश्चिन्ने यदेयमुदधिर्यामसीमाध्वरित्रीमेकः कृत्तानगरपरिघ्नोबाहुर्भुनक्ति आशंसं
 ते स्तरयुवतयोवइवैराहिदेत्यैरस्याधिज्यधनुषि विजयं पौरुहतेचवजे ४५ उपगम्यस्वास्तिभवते राजा आसनादुत्था
 यज्जामिवादयेभवतो उभोस्वास्तिभवतफलाभ्युपाहरतः राजा सप्रणामं परिगृह्य आगमनकारणंज्ञातुमिच्छामि उभो
 विदितोभवानाश्रमसदामिहसुः तेनभवतेप्रार्थयते राजा किमाज्ञापयति उभोतन्नमवतः कण्वस्यमहर्षे रसांनि
 ध्याइक्षांसिनः इष्टिविघ्नमुत्पादयेति ततः कत्तिपयरात्रंसारथिद्वितीयेनभवतासनाथः क्रियतामाश्रमइति राजा

अनुगृहीतास्मि विदूषः अपवैर्येणसादाणिंजाणुकलादे अजस्रणा राजा स्मितं वृत्तारैव तत्कमद्वचनादुच्यतांसारथिः
सबाणसन्नेरथमुपस्थापयति देवाजंदेवाज्जामेवदित्तिनिःक्रांतः उमो महर्ष अनुकारिणि पूर्वपायुक्तंरूपमिदंत्वयि जा
पन्नामयमन्त्रेषुदाक्षिताः स्वलुपोरवाः ४६ राजा सप्रमाणं गच्छतांपुरोभवतो अहमप्यनुपदेजागतएवउमो विजय
स्विति निःक्रांतो राजा माठयः अप्यास्ति शकुंतलादर्शनेकुतूहले विदूः पठमे अपरिबाहे असिदाणिंरख सवुत्तेणविदूः
विणावसेमिदोसपरिबाहे राजा मांभीपीः ननुमत्समीपववर्त्तिष्यसे विदूषः एसारखसादोराखिदोह्मि प्रविश्यदोवारिकः
मज्जारहोमद्विणोविजयपंथाणंप्ररखदि एसउणएज्जरादोदेवाणं अणत्ति हरज्जाकरमज्जाज्जादे राजा सादरं वि
मंवाभिः प्रेषितः दोवा अहइ राजा ननुप्रवेशतां दोवारिकः तहइतिनिः कम्पकरमकेनसहप्रविश्यएसोभदाउसप्य
एणंकरभकः जेदुमद्वाः देवी आणवेदि आज्जमिणिचउत्थदिज्जेउपत्तपात्तणमिउववामिभविस्सदि तहिंदोदीहा
उणाज्जवस्ससंभाइदच्चोत्ति राजा इतस्तपस्विकार्यइतोगुरुजनाज्जाइयमप्यनतिक्रमाणीयं विदूः तिरसंकुविज्ज
तरालेविदु राजा सत्य माकुलीभूतोस्मि कृत्ययोभिन्नदशात्वाह्मधीभवतिममनः पुरः प्रतिहत्तेशेलस्त्रात्रः स्त्रातावहा
यथा ४७ विचिंत्य सखेत्वमंबयापुत्रइतिप्रतिगृहीतः अतोभावानितः प्रतिनिवृत्यतपास्विकार्यव्यग्रमनसंमामावेद्य
तत्रभवतीनांपुत्रत्वमनुष्ठातुमहिमा विदू एखुमेरुवामीरुज्जगणसे राजाप्रस्मितं कथमेतद्ववतिसंभाष्यते विदूः
जहं राजाणु एणंगंतवे तहगच्छामि राजा ननुतपोवणे परोधः परिहारणीयइतिसर्वानुनयान्निकांस्वयेवसहप्र
छापयामि विदूः तणहियुवराओह्मि दाणिं संबुत्तो राजा आत्मगतो चपलायंबटुः कदाचिदस्मत्प्रार्थनामंतःपु
रेभ्यः कपयेत् भवत्वेनमंबवश्ये विदूषकंहस्ते गृहीत्वाप्रकाशं वयस्यऋषिगौरवादाश्रमंगच्छामि नखलुसत्यमेव
तापसकन्यायाशकुंतलायाममभिलाषः पश्यक्वयंकपरोक्षमन्मथोभृगशावेः सममेधितोजनः परिहासविज
ल्पितंसखेपरमार्थेनगृह्यतांचवः ४८ विदूषकं अहइ इतिनिःक्रांतः सर्वेहितीयोक्तेः २ ततः प्रविश
तियजमानशिष्यः कुशानादाय शिष्यः अहानुमाहानुभावः पार्थिवोदुष्यंतः प्रविष्टएवाश्रमंतत्रभवतिराजनिनि

रुयद्रवाणिः प्रवृत्तानिभवन्ति कार्याणि काकथाबाणसंधानेज्याशब्देनैवदूरतः हुंकारेणैवधनुषः सहिविधानपोहते
४९ यावदिमान्वदिमंस्तरणार्थमृत्विग्नैः दमानुउपाहरामिपुरिक्रम्यावलोक्य च आकाशप्रियंवदकस्यदमुशीरानुलप
नमृणालवन्तिचनन्निनीपत्राणिनीयते श्रुतिमभिनीय किंज्वीषिजातपलंघनाहूलवदस्वच्छाशकुंतला तस्याः शरीर
निर्वापणायिति तर्हिस्तरितेगम्यतां मरवीसारखलुकुलपतरुसुसिते अहमपितावहेत्तानि कुशांत्युदकमस्येगीतमीहस्ते
विसर्जयिष्यामीतिनिःक्रांतः शुद्धविष्कंभः ततः प्रविश्यतिकामयमानावस्वाराजा राजा सचिंता कुलंजानेतपसोवीर्यंसा
बालापरवतीतिमेविदिते अलमस्मिततोल्हदयंतथापिनेदंविचर्त्तयितुं ५० भगवन्कामंदवनंतमय्यनुक्रोशः मदनबा
धानिरूपकुतस्तकुसुमायुधस्यतीक्ष्णत्वं जाः ज्ञाते अद्यापिनूनंहरकोपवन्तिस्त्वयि ज्वलत्यौर्वइवांबुराशौ त्वमन्म
थोमन्मथमाहिधानां भस्मावशेषः कथमिच्छमुष्णः ५१ अथवा अनिशमपिमकरकेतुर्मनसोरुजमावहन्तभिमता
मे मयिमदिशयतनयनांतामधिकृत्यप्रहरतीति ५२ भगवन्कुसुमायुधत्वयाचंद्रमसाचविश्वसनीयाभ्यामतिसेधी
यकामिजनसार्थः कुतः तं कुंवेसुमशरत्वेतीतराशमत्वमिदोह्यमिदमयथार्थं दृश्यतमाहिधेषु विसृजतिहिमगर्भैरग्नि
मिदुर्मयूखैस्त्वमपिकुसुमबाणान्वज्जसारीकोषि ५३ भगवन्कंदर्पएवमुपालभ्यतेनमोप्रत्यनुक्रोशः वृथैवसंकल्पश
तेरजस्त्रमने गर्नतामेमयाविबृद्धिं आकृष्यन्वापंश्रवणोपकंठेमय्येवमुक्तस्तवबाणमोक्षः ५४ सखेदे परिक्रम्यकनुख
तुसंस्मृतकर्मणिसदस्येरनुज्ञातः श्रमकृतमात्मानंविनोदयामिनिश्चस्य किंनुखलुमेप्रिदोयादर्शनादृतेशरणमन्य
त यावदेनामन्वेष्टामि सूर्यमवलोक्य इमामुग्रतपेवलोप्रायेणलताबलयवत्सुमालिनीतीरपुससखीजनाशकु
तलागमयति तत्रैवतावहच्छामि परिक्रम्य अनयाबालपादपवीथ्यातत्रभवतीज्जचिरंगतेति तर्कयामि संस्य
शंरूपयित्वा अहोप्रवातसुभगायंदेशः शक्यमरविंदसरभिः कणवाहीवाहिनीतरंगाणां अंगैरनंगतक्षैरविरलमा
लिंतातुंपवनः ५५ परिक्रम्यावलोक्य च अस्मिन्वतसपरिक्षिप्तलतामंडपेसन्निहितयाकुशलयामिवितव्यं तथाहि
अत्युन्नतापुरस्तादवगाटाजघनगौरवात्यश्वात् हारस्यपांडुसिक्तेयदपत्तिर्दृश्यतेभिनवा ५५ यावद्दिट्पोतरण

वलोकयामि परिक्रम्य तथाकृत्वा अयलब्धेनैवनिर्वाणे येषामेनोरथप्रियतमासकुसुमास्तारणशिला पदमधिश
 यानासर्वाभ्यामन्वास्यते भवतुश्रोण्याभ्यासाविश्रम्भकथितानि विलोकाद्विस्तृतः ततःप्रविशति यथोक्तव्यापारासहस्र
 हसर्वाभ्याशकुंतला सख्योउपविश्य उपवीजयतः हलासउदल अविकसह अदिदेणळिणीयत्तवादे शकुं किंवे
 अज्जेतिमंसहीजोसरख्योविधादेनाटमिता परस्परमवलोकयतः राजा बलवदस्वस्थ शरीराशकुंतलदृश्यते तालि
 मयमातपदोषः स्यात् उतयभामेमनसिबर्त्तते विचिंत्यअथवापुते मंदेहेन स्तनन्यस्तोशीरं शिथितमृणालेः बकल
 यप्रियाः सबाधकमपिरमणीयं वपुरिदे समस्तयः कामेमनसिजनिदाद्यप्रसरयोननुग्रोभस्थवंसुभगमपरादे
 युवतपु ५६ प्रियंवदा जनीतिकंसहि अणसूय तस्मराडास्सिणोपठमदे सणादे अरिहि अपज्जुस्स आविजा
 सउदला किणुखुस ताण्णमिज्जो अज्जजदकोभवे अनसू संहिममवि इदिमी अमंकारिह अज्जसभोद्रु पुच्छिस्सदा
 वणं प्रकाशंसहिपुच्छि दध्मासिक्किपिबलि अंखुदेसंदातो शकुं पूर्वाधिनपुष्पशय्यामुदस्य हलाकिवत्तुकामासि अ
 न० हलासउदले अण्णज्जतरारखुव अंमणगदस्सकिंतुजादीसी इदिहासभिबंघसुकामभ्रमाण्यणे अवत्थासणी
 अदितादिमिंदेपस्वामिकेहहिक्किणिमित्तदेसंवादेविज्जारंखुपरमत्थदे अज्जाणिज्जाणं भोपडिहारस्स राजा अ
 नसूयामप्यनुगतामदीयस्तर्कः नहिस्वाभिप्रायणमदर्शनंशकुंतलाज्जात्सगति बलि अंखुमे अहिण्वेसोण्णिपि
 असहाण्णसक्केणमिणिवदिदं प्रियं संहिसद्रुणसाभणादिक्कि अज्जणोअदकंदुवेरखमि अणुदिअहंखुपडीही अ
 मेज्जगेहि केवलं लावसम इच्छाजातुमंणमुचंदि राजा अवित्थमहाप्रियंवदा तथाहि क्षामक्षामकपोलमान
 नसुरः काठिण्यमुकस्तनंमध्यः कूंततरः प्रकामचिन्तावंसोद्यविः पांडुरा शोच्यावप्रियदर्शनान्चमदनकिंष्ट्रयमा
 लसते पत्राणा मित्रशोषणे नमहरतास्पृष्टालतामाधयी ५७ शकुं सहिकस्सवाज्जणस्सकहरस्संज्जाज्जासिदति
 आदाणिंवानवस्स उंम अदोएवेखुणिवधोप्पिण्णिद्वज्जणसंविभत्तेहिदुःस्वसप्यवणंहोदि राजा एष्टाज्जेननसम
 दुस्वस्सस्वेनबालानेयंनवसति मनोगतमाधिहेतुं दृष्ट्वाविचृत्यवहुशोद्यनयासतृष्णामत्रांतरेभ्रवणकानतरांग

श्रीः
 ८

213
 1995

तोस्मि ५८ शकुं सहिजदोप्यहुदिममदेसणपहं आज्जदोसोतवोवणारस्सिवदाराणमिइत्यहोक्ते जैल ज्ञानाटय
 ति उंम केहदुपिअसह श० ततोअरहिअतमादेणअहिलासेणएतदवत्थास्सिंसेचुता राजा सहर्षं श्रुतंश्रातव्यं
 स्मरणवतापहंनुर्विवापियितासएवमंजातः दिवसईबाई श्यामस्तपातत्यजेजीवलोक्तस्य ५९ शकुं तेजीदेवोअणु
 मंदतात्तहवदहज्जहरास्सराएसिणोअणुकपाणिज्जाहोमि अपहा अवस्समिचहमंतिलोदंज राजा संशयच्छेदिवचनं
 प्रियंजनीतिकं अनसूएदूरादिममहाअरखमार अंकालहरणस्स जास्सिबहुभावाएसासोललामभूदोपोरवाणे
 तज्जुत्तेसेअहिलासाअहिण्वदिदं अनसू तहज्जहभाणासिप्रियंप्रकाशं सहिदिद्वि आज्जणुरुवोदि अहिण्विसे
 साज्जरंवाज्जि अकहिंवाभहाणई जोदग्दं कोदाणिं सहज्जारंअंतरेणअदिमुत्तलदंसंहेदि राजा किमत्रचित्रं यदि
 विज्जारेवत्रिणाकलेस्वामनुवर्त्तते अनसू कोउदाणउपाजोभवेजेणअविलंबि अणिहुअसहीएमणारहंसपादमस्य
 प्रियाणिद्वज्जतिचिंतणिज्जंभवेसिग्धातिसुअरे अन० केहविज्ज प्रियं एसेराएसी इमास्सिंमिणिहंदिद्विणसूइदं
 भिलासोइमाइदिअहाइधज्जाअरकिलिसाइरेखीअदी राजा सत्यइत्थंभूतएवास्मितथाहि इदमशिशिरेरंतसा
 पाद्विचोणमणीकृतंनिशिनिसिभुजन्यस्तापांगप्रसारेभिरखुभिः जनभिलुजितज्याद्यातांकमुहुर्मणिबंधनात्
 कनकबलयंस्त्रस्तंमयाप्रतिसार्यते ६० प्रियंविचिंत्य हलाम अणले हाभेकरीअदु इमंदेवदासेणस्समणोभोविदे
 कर्जसिइत्थंपावइस्स अन० राजइमसु उमारोपज्जाजो किवासउदलभाणादि शकुं कोणि ओज्जावि कप्यीअ
 दिप्रियं तेषाहिअतणोउवणामपुबं चेतहिदावकिविललिअपदुबंधुअ शकुं हलाचिंतमिज्जहं अवहीरणमी
 हज्ज पुण्णातवइमहिज्ज अं राजा अयंसतेतिष्ठतिसंगमोत्सुकाविशंकस्सीरयतोवधीरणं लभतवाप्रार्थयिता
 नवाभ्रियंश्रियादुरापः कथमीप्सितोभवेत् ६१ सख्यो अत्तगुणवमणिणिकोदाणिंसीरणिवावइतिअसारदि
 अज्जोसिणिअंपट्तेणवोदि शकुं एिओइदादाणिहि उपविष्टाचिंतयति राजा स्मृतेखलु विस्मृतनिमेषेण
 वसुषाप्रियामवलोकयामि यतः उन्ममितेकभ्रूलतमाननमस्याः पदानिरचयंत्याः कंठकित्तनप्रथयतिमय्यनु

श्रीः

$$\frac{215}{1995}$$

श.ना. १०

पित्राः पिशितवानानां ७३ राजा अयमयमागच्छामि इति निष्क्रान्ताः सर्वतृतीयोक्तः समाप्तः ३ ततः प्रविशतः
कस्तुमावचयमभिनयत्यौसख्यौ अनसूया हलापि अवदेजडविं ध्वेएविवाहविहिताणिबुद्धकल्लाणासुंउक्ताञ्जण
रुचभत्तुगामिणीसंबुत्तोतिणिबुद्धमेहिजजंतहंविनिजजज्जिन्ताणिज्जं प्रियाकहंविज्जंजन अज्जसाराणसीइतिपरि
समाज्जिअथिसीहिंविस्सज्जिज्जोअप्यणोणअरंपविस्सिज्जंतेउरसमागदोइदोगदंवुत्तंतस्समरदिवाणंवेत्ति प्रियंविस्सं
होहिणतारिसाज्जकिदिविस्ससागुएविरोहिणोहेत्तितादोदाणिइंदुत्तंतंस्सणिज्जणओणोकिंपडिवाज्जिस्सदितिजनज
हअहंदेवकवामितहत्तस्सअणुमदंभवेप्रियं कहंविज्जो अनणुएवदकस्यअपडिवादिणिज्जतिज्जंदावपठमोसंकप्यो
तेज्जदिदेवएवसंपादेदिणंअप्यज्जोसोएकिदत्थोणुरुज्जोप्रियं पुष्पभाजनंविलोक्कसहिज्जवडदाइंबलिक्किस्सपज्जु
त्ताइंकुस्समाइं अनाणंथिअसहीएसउंदलाएसोहग्गदवज्जाअज्जणीआप्रियोज्जुत्तइ तंदवकमरभते नेपथ्ये अय
महंभोः अनकणंहत्वासहिंज्जिदिहीएविज्जोवेदिं प्रियाणंउज्जंसंणिहिदासउंदला आत्मगतं अज्जउणहिज्जए
णअसंणिहिदा अन होदु अलएत्तएहिंकुस्समेहिंप्रास्थितो नेपथ्ये जाः अतिथिपरिभाविनि विचिंतयति यमनन्य
मानसातपोवनं वेत्तिनमाभुपास्थितं स्मरिष्यतिवो नसबोधितोपिसन्कथंप्रमत्तः प्रथमंकृतामिव १ प्रियं हई
आप्य अण्वसंबुत्तं कास्सिपिपूज्जारुहअवरुहास्सप्यहिज्जोसउंदलापुनर्विलोक्क एहुज्जसिंकास्सिंविस्सोदवसि
स्सलहकोवोमहंसितहसपिअवेअचलुप्पुल्लुएसदुब्बाणाइण्यपिडिणिउतोकाज्जणोहुदवहादोदहितुंपहविस्सदि अन
गच्छपादं स्सपणमि अणिवत्तेहिणंजावअहज्जग्गोदअंउवकप्येमि प्रियं तहइति निष्क्रान्ता अन पदांतोरेसवलि
तंनिरुप्या जम्मोअविअस्सवलिदाणइंएपेवदुं ममज्जग्गहत्थादोपुष्पभा अणांपुष्पाच्चयंरूपयति प्रविश्यप्रि
यं सहिपकिदिबक्कोसोक्कस्सअणुणअंपडिगळदहि किंविनुणसाणुक्कोसोविदोअनासस्सितो तास्सिंबहुएदंपि क
दहिप्रियाज्जदणिचदिदुणइच्छदितदाविणवदोमए भज्जवपठभंतिपाक्खज्जविणवतवप्पहावस्सदुहिदुज्ज
एस्सभज्जवदाएकोअवराहोमरिसिदव्वोति अन तदोतदोप्रियं तदोमिवअणंज्जणहाभविडोणारुहदिक्किदुज्जोए

श्रीः १०

217
1945

णाणाभरणदंसणोणसावोणिवत्तिस्सदिन्निमंतज्जोसअंज्जतालिहिदोअनासक्कांदाणिमसस्सिदंउच्छंतेणराणिणि
संपच्छिदेणसणामहेअंकिदंज्जुनीअज्जस्समरणीअंतिमजंविणं तास्सिंसाहिणोवाआसउंदलज्जिस्सदिप्रियं सहिए
हिंदवकज्जदावणीवत्तेस्सापरिकामतः प्रियं विलोक्क अणसूए पेक्खदाववामहत्थोपहिंदवअणाज्जालिहिदाविज्ज
पिजसहिभत्तुगदाएचिंताएअत्ताणंपिमस्साविभाविदिक्किउत्थाज्जाअंतुज्जना पिज्जवदेदुवेणंएव्वणोमुहस्सो
वुत्तंतोचिच्छदु रक्खिदवारयुयकिदिपेलवायिअसहं प्रियांकोदाणिउएहोदएणोमालिज्जसंवेदिनिष्क्रान्तेविस्सं
भक्कः ततः प्रविशतिस्सोत्थितः शिष्यः वेलापलसणार्थमादिष्टोस्मितन्नमवताप्रवासादुपावृत्तनकाश्येन प्रकारं
निर्गतस्तावदालोकयामिक्किदवशिष्टंरज्ज्याइतिपरिक्राम्यावलोक्यच हंतप्रभातं तथाहि यात्येकतोस्तशिवरं
पतिरोषधीनामाविष्कृतारुणपुरः सरएकतोक्कः तेजोहयस्ययुगपथसनादयात्थालोकोनियम्यतइवात्मदशांत
रपु २ अंतर्हिनेशशान्तिसैत्वकुमुहतीदृष्टिंननंदयतिसंस्मरणीयशोभा इष्टप्रवासजनितांन्यबलाज्जणस्यदुःखा
निमतिमात्रस्सदुःसहाति ३ प्रविश्यपदाक्षेपेणानसूया अना जदविणामविस्सज्जपरमुहस्सविज्जणस्सएदंएवि
दिदंतहवितेणरणासउंदलाएज्जोअज्जिदिदिशिष्यः यावदुपास्सितंमवेलांगुरेवेनिवेदयामि निष्क्रान्तः अने
सूया पडिबुद्धांविक्किंकरिस्साणमेवुइंदेस्सविणिअकरिणिज्जस्सहत्थपाजापसरतिकामोदाणिंस्सकामोहोदुज्जो
असद्वसंधेज्जोणस्सद्वहिज्जो सहो पदेकरिदा अहनादुब्बाससावोए सोवि ओरेदि अव्यहाकहंसोराणसिता
रिसाणिमंतिज्जोअज्जिस्सकालस्स ओहमत्तंविणविस्सज्जिदि ताइदोअहिणाणंअंगुलीअज्जंसेविस्सज्जोमादुःख
सालितवस्सिज्जोकोज्जअच्छणी अदुणंसहागामीदोसोत्तिववसिदाविणपाइमिपरवासपडिणिबुत्तस्सतादकस्स
दुःसंतपरिणीतं आवणसत्तंसउंदलाणिवेदिदुं इच्छांगएअल्लहिनकिंकरिणिज्जोप्रविश्यप्रियंवदासहितुवरसउंद
लासे एयच्छाणकोदुज्जोणिवत्तिदुं अना सहिकहंएदं प्रियं स्सणाहिदाणिंस्सहसइदपुच्छिज्जोसउंदलासज्जोसं
गदास्सि अन तदोतदोप्रियंवदा वएदंलज्जावणदमुहिंपरिसाज्जिअसज्जंतादकस्सवेण एवअहिणोदिदं दिट्ठिजा

श० ना०
११
उदेमयीवाचा-

सुशिष्यपरिदत्तविद्याजोचनीया-

धूमाकुउलिददिद्विणोविजज्जमाएस्सपावएएबजाहुदीपडिदा बछेसुसिस्सयदिदिणविज्जविज्जाज्जसोआणिज्जसं
वुत्ता अज्जएबडसिपडिराखिदंतुमंभुणोसज्जसंविज्जमिति अन० अहकेणसूइदोतादकस्सवस्सवुत्ततो प्रि अ
णि सरणे पविट्ठस्स सरीरे विणाछेदोमइएवा आए अन० सविस्मयं कहेहि प्रियं संसूतमाश्रित्वादुप्यंतेनाहितंते
जोदधानां भूतयेत्तुवः अवेहितनयान्नल्लन्नाग्निगर्भाशमीमिव ४ अन० प्रियं वदामाश्लेष्यसहिपिज्जंमकिंदुज्ज
एवसउदलाणिज्जदितिउक्कंठासाहरणेपरितोसंजणुहोमिप्रियं सहिव अंदाव उक्कंटे विणोदइस्सामोसातवस्सिणी
णिबुदाहोदु अनतिणाहिएदस्सिचूदसाहाबलंबिदेणाछिणसमुग्गाएतणिमित्तंएवकालंतरंस्वमाणिखित्तामएके
सरमालिज्जाताइमंहंछसणिदंकोहि जावज्जहंपिसेमिज्जलोअणत्तिछमिति अंदुबकिसल अणिज्जिमंगलसमालं
भणाणिविरएमि प्रियं तहकरीज्जदु अनसूयानिक्कंता प्रियं वदानाद्येनस्समनसोएहाति नेपथ्येगोतमीज्जादि
श्यतांशार्द्धरवमीश्राः शकुंतलानयनायप्रियो कणदत्ता अणसूयेतुवरतुवरएदेहस्सिउरुगामिणोइसि ३
सहाबीजेति प्रविश्यसमालंभनहस्ताज्जनसूयासहिहगच्छा परिक्रामतः प्रियं विलोक्याएसासुज्जादये
एवासिहामाज्जिदापडिछिदणीवारहछाहिं सोछिवाज्जएकाहीतावसीहि अभिणंदि अमाणासउदलाविट्ठइव
दलासथ्यामएउपसर्पतः ततः प्रविशतिथोद्विष्टव्यापारा आसनस्थाशकुंतला तापसीमन्यतमाज्जदिभनुणा
बहुमाणसु अज्जमहादेइसदंलेहेहि द्वितीयावच्छेदपरिणोहोहि तृतीया वछेभनुणोबहुमदाहोहि इतिअ
शिषोदत्तागोतमीवर्जनिक्कंताः सरय्याउपसृत्यसहिस्सहमज्जएदेहोदु शकुं० साज्जदे मेसहीणं इदोणिसीदह
उभोमंगलपात्राण्यादयोपविश्यहलासज्जाहोहि जावमंगलसमालंभणंविणमा शकुं० इदं पिबहुमंतवदुल्लवंदा
णिमेसहिमंडणंभविस्सदितिवाष्पंविहरति उभे सहिउइदंएदमंगलकालोइदं अश्रूणिप्रमृज्यनाद्येनप्रसाध्य
तः प्रियं० आहरणोइदं रुवंजस्समसलहोहि विष्यज्जरीज्जदिप्रविश्यापायनहस्तावृषिकुमारिको उभो इदमल
करणमलेक्रियतामन्नमवतीसर्वाविलोक्यविस्मिताः गोतमी वछंहारिद अकुतोइदं प्रथमः तातकाश्यपप्रभ

श्रीः
११

219
1946

वात् गोतमी किमायासीसिद्धिद्वितीयः नखलुश्रूयतांतत्रभवतावयमाज्ञासाः शकुंतलसेतोर्वनस्थतिथः कुस
मान्याहरतेति तददानींक्षौमंकेनचिदिदुपांडुतरुणामांगल्यमाविष्कृतंनिश्रूतश्वरणोपभोगसुलभोलाहारसः केन
चित् अन्येभ्योवदनेवताकरतलैरापर्वभोगास्थितेर्दान्यात्तरणानितत्किञ्चालयादेदप्रतिहंइभिः ५ प्रियोशकुंतलो
विलाक्य हलइमाए अन्दुपपात्री एवूइदोद भनुणेगेहे अणुहोदबारा अलच्छोत्ति शकुंतलाव्रीडारूपयति प्रथमः गो
तमएहेहि अभिषेकोनीर्णायकाश्ययायवनस्थतिसेवानिवदयावः द्वितीयः तथ्यतिनिक्कंताः सरय्याअणअणुव
ज्जुतभूसणोज्जज्जलोविज्जकर्मपरिजएणअंगेसूदेजाहरणविणी ३० अंकरेत्ता शकुं० जाणेवोणेउच्चं उभेनाद्ये
नालंकुरत ततः प्रविश्यस्नानोत्तार्णः काश्यपः २ यास्यत्यद्यशकुंतलतित्दयंसंस्पृष्टमुत्कंठयाकंठस्तंभितवाप्यवृत्ति
ककलुषश्चिताजडंदर्शनं वैकुण्ठममतावदीदृशमपिस्त्रोहादरण्योकसः पीड्यतेगृहिणः कथंनुतनयाविश्लेषदुः
खंनवः ६ परिक्रामति सरय्या हलासउदलजवसिदमंडणासिपरिधेहिसेपंदकवामज्जुजले शकुंतला उत्थायपरि
धत्ते गोतमी नोदेएसंद आणंदपरिवाहिणाचकबुणापरिस्सजंतावि आउरुउवट्ठिदो आजारंदावपडिवज्जुता
शकुं० सत्राडां तादवदा कश्यपः वत्सेययोतिरिवशभिष्टाभतुर्बहुमतामव सुतत्वसपिसेवाज्जसेवपुरुमवाभुहि ७ गो
तमी भजवंचो सुएसाएआसीसा काश्यपः वत्सेइतः सद्योहूतान्गनीन्द्रदक्षिणीकुरुष्व सर्वपरिक्रामंति काश्यपः रु
केच्छदजाशाल्ये अमीविदिपरितः कुर्माधिष्ण्याः समिद्धंतः प्रांतसंस्तीर्णदर्माः अपप्रतोदुरितहव्यगंधैर्वतानास्त
वक्ष्यः पावयंतु ८ प्रतिज्जस्वदाजी सदृष्टिपेसंकेतेशार्द्धइवमिश्राः प्रविश्याशिष्यः भगवन्निमस्मः काश्यपः
भगिन्यास्तिमार्गमार्गमादश्याशर्द्धं १० इतोभवस्वः सर्वपरिक्रामेति कश्य० मीमोतयावनस्तरवः पातुनप्रथमं
व्यवस्थतिजले युष्मस्वपीतपुयाना दनेप्रियमंडनापिभवतास्नेहनमयापल्लवं आद्येवः कुस्मप्रसूतिसमयेयस्य
भवत्युत्सवः सयंयातिशकुंतलापतिगृहं सर्वरनुजायतो ९ कोकिलरवंसूचयित्वा अनुमतगमनाशकुंतलातरुभिर्
यं व नवासंबंधुभिः परभृतविरुतंकलयथाप्रतिवचनीकृतमवाभिरीदृशं १० आकाश रम्यंतरः कमलिनीहरितैः

सरोभिच्छायादुर्मेनिपतिताकर्मयूखतापः भूवाकुशैशर्येजोभृङ्गेणुरस्याः शान्तानुकूलपवनश्चित्रिष्वप्यंशः ११ स
र्वसर्वस्मयमाकर्णयति गौतमी। जादयादिजगत्सिंहिद्धाहिं जगुणादगमणासितवोवणद्विहंपामंभजवर्दाणं
शकुं सप्रणामंपरिक्रम्याजनांतिकं हलापिजंबदेण अज्जउत्तदंसणुच्च विज्जस्समंपरिचज्जंतीएदुस्वदुखेणमेचल
णापुरदोष्यवदंदि प्रियाणकेवलंतवोवणविरहकादरासही एवतुएउचवृदवि ॐ अस्मवोवणस्सविदावसमावच्छादि
मई उगालिज्जरक्कवलामियि ॐ परिचत्तणंज्जणामोरा ॐ सरिज्जपंडुपल्लामुं अंतिअस्सूणिचिज्जलदा ॐ शकुं
स्मृत्वादादलदाभेइणिजंबणजोसिणिणंदव जामंतस्सा काश्यपः अवेमिंतस्सोसादर्यस्सहे इयंतावदस्सिणन शकुं
लतामुपत्यवणज्जोसिणीचूदसंगदाविमंप चालिं गइदहिमाहाबाहूहिं अज्जप्पदुहिदूरपरिवतिणी हेखु मविस्स का
श्यपः संकलितं प्रथमेवमयातपार्थभर्तारमात्मसदृशस्मकृतेर्गतात्वं सूतेनसंश्रितवती नवमालिकेयमस्यामहंत्यथिचसं
प्रतिवीतचित्तः ३ इतः पंधानंप्रतिपद्यस्व शकुं सरब्धोप्रति हलाएसादुवणं वाहंछणि केववो उभो अज्जणोक्कस्स
हत्तेस्समप्पिदावाप्यविहरतः काश्यपः अनस्ये अलंरुदित्वाननुभवतोभ्यामास्तिरि कर्तव्याशकुंजला सर्वपरिक्रा
मंति शकुं तादएसउउ अपज्जंत चारिणीग न्वमंधस्समिजवहुज्जदा अणद्यप्पसवाहोइतदामोक्कपिपिज्जणिवे
दइत ज्विसज्ज काश्यपः नेदविस्मरिष्वाप्तः शकुं गतिपंगो रूपयित्वा कोरखु एसाणिवसणंमसज्जइ परावर्ततो
काश्यपः वत्सेयस्यत्वयात्राणविराहणमिं गुदीनांतिलंन्यषिन्व्यतमुखेकुशास्त्रिविदे श्यामाक भुष्टिपरिवर्द्धितकोज
हाति सौर्यनपुत्रकृतकः पदबोभृगस्ते १४ शकुं वत्सकिंसह ब्रासपरिच्चाइणिमंज्जणुसरसि अविरप्पसादाए
ज्जणणीएविणाविचवृदे। एवदार्णिपिमएविरहिइदंनुमंतादौचित्तदस्सादिणिवेतंहिंदावा रुदंतीप्रस्थिता काश्यपः
उत्पस्मणोर्नयमयोरु परुहृतिवाप्यकुसुमस्तिरतयाविरतानुबंधं अस्मिन्नलस्सितंनतोन्नतभूमिमागामार्गेपदानि
खलुतेविषमंभवति १५ शार्डः खः मगवन्नोदकांतांस्तिग्धोजनोनुगंतव्यइतिश्रूयतेतदिदंसरस्तीरमत्रसंदिश्यप्रति
गंतुमर्हसि कपवः तेनहिइमांसीररुह्मछायामाश्रयामः सर्वपरिक्रम्यास्तिताः काश्यपः आत्मगतंकिंखलुत

श्रीः
१२

221
1946

अभवतोदुष्यंतस्ययुक्तरूपमस्माभिः संदेष्टव्यं इतिचित्तयति शकुं जनांतिकं हलापिरखण लिप्तापतंतरिदंविस्
ह अरंदा अंदरखंती आसचक्काबाकीज्जरदुइदुक्करं अहं करोमिति अनासहिमाएवमंति ज्जणसाविपिण्णवि
णागमेइर ज्जणिविसाज्जदाह अरांगुरुं अपिबिरहदुःखं आसाबंधोमहावेदि १६ काश्यपः शार्डः खइतित्वया
महचनोत्साराजशकुंतलापुरस्कृत्यवक्तव्यः शारखः आज्जापयतुभगवान् काश्यपः अस्मान्साधुविचित्त्यसंयमं
धनानुमुच्ये कुलं चात्मनस्त्वय्यस्याः कथमप्यबांधवकृतोस्नेहप्रवृत्तिंचतं सामान्यप्रतिपत्तिपूर्वं कमियंदोरपुदुश्य
त्वयात्ताग्यात्तमतः परेनखलुतहाकंधवधूबंधुभिः १७ शारखः गृहीतः संदेशः काश्यपः वत्सत्वमिदानीमनुशास
नीयामि वनौकसोपिसंतो लौकिकज्ञावये शार्डः खः नखलुधीमतो कश्चिदविषयोनामाकाश्यपः सात्वमितः पति
कुलं प्राप्यशुश्रूषस्वगुरुत्कुरप्रियसखाश्रुत्तिसपत्नीजनेभर्तुर्विप्रकृतापिरोषणतयामास्मभर्तापंगमः भूयिष्ठंभवद
क्षिणापरिजने भाग्येधनुस्तेकिनियंत्येवंगृहिणीपदंयुवतयोवामाकुलस्या यः १८ कथंवागौतमीमन्यते गौत
मीएति ३० बधूजणस्सउवदसोजादएदरुसज्ज ३० धरोहि काश्यपः वत्सपरिचज्जस्वमांसखाजनं च शकुं ता
दइंदाएवकेपिजंबदामिस्मासहिं ज्जोणिबत्तिस्संति काश्यपः वत्सइमेपिप्रवेदेयनयुक्कमनयोस्तत्रगंतुंत्वयासहगौतमीया
स्यति शकुं पितरमाल्लय्यांकहंदाणितादस्संजंकादोपरिष्मदामलज्जतरंमूलिज्जान्दणलदेवदेसंतरेज्जिचिज्जंधारइ
स्स काश्यपः वत्सकिमेवंकातरासि अभिजनवताभर्तुः श्लाघ्यास्तितागृहिणीपदेविस्मवगुरुभिः कृत्येस्तस्यप्रतिक्षणं
मकुलातनयमचिरात्त्रावर्वाकं प्रसूयन्वपावनंममविरहुंजानत्यं वत्सेशुचंगणायिष्यसि १९ शकुं पितुः पादयोः पत्तत्रि
काश्यपः यदिछामितेतदस्स शकुंत सरब्धोउपेत्य हलादुवेविमसमंएधपरिस्सज्जही सरब्धो तथाकृत्वासहिं जइ
णामसोराजा प च्छणिणाप्रत्यभिज्ञानभागाएमथरोभवतदोसइमंतणामहज्जज्जकिज्जज्जगुली अज्जंदसहिं शकुंत इ
मिणासंदेसेणवोआकंपिदहिं उभेमाप्प जादितिलेहोपापसंके शार्डः युगांतरमारुढः सविता त्वरतंतभवती शकुं
जाश्रमाभिमुखीस्तिता तादकदाणुभू ३० तवोवणंपावत्तिस्स काश्यपः श्रूयतां भूत्वाविसधयतुंमर्हसपत्नीदोष्ये

तिमप्रतिरथं नमनिवेश्य भर्तातदपित्तकुटुंबमरेणसार्द्धंशान्तेकरिष्यसिपदं पुनराश्रमास्मि २० गोतमी जादेपी
ही अदिगमणवलाणिबनेहिपिदरे अहवाविरेणविपुणोपुणोणसाएबमंतइस्सदिणिबतदुभवां काश्यपः वत्सेउपरुत्थ
ततपोनुष्ठानं शकुं० मूयः पितरमाश्लिष्यतववरणपीडितंतादसरीरंतामाज्जिदमेतंममकिवेउक्कट्टि कश्यपः सनिघासो
शमयिष्यतिममशोकः कथंनवत्सेत्वयारचितपूर्वं उठजहारविरुद्धं नीवारबलंवलोकयतः २१ गच्छशिवास्तेपथानः संतु
निष्क्रान्ताशकुंतलासहयायिनश्चो सरब्धो शकुंतलांवलोक्यहृद्दीहृद्दी अत्तलिहिदासउंदला वणराइए काश्यपः सति
घासो अनस्ये गतवर्तावांसहधर्म चारिणी निगृह्य शोकमनुगच्छमो प्रास्तिउत्ते उमेतादसउंदलाविरहिदंसांविजतेव
वाणं कहेपविसामो काश्यपः स्नेहंप्रवृत्तिरेवंदर्शनी सविशर्मपरिक्रम्यहंतभाः शकुंतलांपतिकुलंविस्मृज्यलब्धमिदा
नी स्वास्थ्यं कुतः अर्थोहिकन्यापरकायुएवतामद्यसंप्रेष्यपरिग्रहीतुः जातोभूमायंविशदः प्रकामप्रत्यापित्तन्यासइवा
तरात्मा २२ इतिनिष्क्रान्ताः सर्वचतुर्थाकः ४ ततः प्रविश्यत्यासनस्त्वेराजाविदूषकश्च विदूषकः कर्णदत्ता भोमो
अबस्समंगीदसालंतस्त्रवधाएदिहिकलविस्महाएगीदीएसंसंजो ॐ सुणीज्जिदिजाणत्तनहोदोहंसवदिजावस्सपरि
अज्जंकरेदिति राजातूष्णीमवायावदाकर्णयामि आकाशोगीयते अहिणवमइलोलुबोतुमं तहपरिचुंवि अचूदमंज
री कमलवसइमेताणिवुदोमहुअरविह्वारिदासिणंकहं १ अहोरागपरिवाहिनीर्षीति विदूकिंदावगीदाएज्जवदिजा
कजरखराफो राजास्मितकृत्वा सकृत्कृतप्रणयोयंजनः तदस्याः देवी वस्समतीमंतरेणमहुदुपालंभेमवगतोस्मि सरेवपा
टव्यमद्वचनादुच्यतांहं सपदिकानिपुणमुपालब्धोस्मीति विदे जेभवे आणवेदि उत्थाय भोजवस्सगहीदस्सतएपर
कीएहिहंवेहिंसिंहइएताडिज्जमाएस्सज्जल्लाएवीदराजस्सविज्जएस्सिदाणिमेमवोच्छेवो राजा गच्छनागरीककृत्यासे
जापयेनांविदू० कागई निष्क्रान्तः राजा आसत्सगतंकिंनु खलुगीतार्थमाकर्ण्यइएजनविरहादतेपिबलवदुक्कडितो
स्मि अथवा राग्याणिवात्स मधुराश्रयनिशाम्यशब्दान्पर्यत्सर्कामवतियत्सखितोपिजंतुः तच्चैतसास्मरति नूनम
बाधपूर्वभावास्तिग्राणिजननांतरंसेत्तदनि २ पर्याकुलस्तिष्ठतिततः प्रविशतिकंचुकी २ अहोचुरवल्मीदृशी म

श्रीः
१३

223
1995

वस्त्रांप्रतिपन्नोस्मि आबोरइत्यवहितेनमयामृहीतायावेत्रयष्टिरवरोधमृहेपुराजः कालेगतेबहुत्तिथेममसैवजाता
प्रस्थानिविक्रवागतिरचलेवनार्थ ३ भोकांमधर्मकार्यमनतिपात्यंदेवस्था तथापीदानीमेवधर्मासनादुत्थितस्यपुरुषोराध
कारिकाएवशिष्यागमनमस्मैनेहनिवेदितुं अथवा अविश्रामोयंलोकांतत्राधिकारः कुतः भानुः सकृद्युक्ततुरगएवरा
त्रिदिंबंधवहः प्रयाति शेषः सदैवाहितस्मृतीमारः पछांशरुत्तरपिधर्मण्यः ४ यावन्नियोगमनुतिष्ठामि परिक्रम्य
बलोक्यच एषदेवः प्रजाः प्रजात्वाइवसांत्वयित्वानियंवतशान्तमनसाविविक्ते यूथानिसंचार्य रविप्रतप्तः शीतदवस्त्रा
नमिषदिपेद्रः ५ उपगम्यजयतिमर्त्ताएतेखलुहिमवतोगिरुप्रत्यकारण्यवासिनः काश्यपसंदेशमादायसरुत्रीकाः तपसि
नः संप्राप्ता श्रुत्वाएतत् श्रुत्वादेवः प्रमाणं राजा सादरंकिं काश्यपस्यसंदेशारिणः कंचुकी अथकीं राजा तेनहिम
वद्वचनादिजाप्यतामुपाध्यायः सोमरातः अमुनाश्रमवास्मिन् श्रोतेनविधिनासकृत्यस्वयमेवप्रवेशयितुंमहतीति
अहमपिअत्रतपस्विदर्शनेविचित्रेप्रदेशोस्तिष्ठतः प्रतिपालयामिकंचुकीयदाज्ञापयतिदेव इतिनिष्क्रान्तः राजा उत्थायैव
वातिज्जग्निराणमार्गमादेशयप्रतिहारी इदेदेवो राजापरिक्रामति अंधि कारखेवंनिरूप्यसर्वप्रार्थितधर्ममधिगम्यस
र्वाभवतिजंतुः राजांतुचरितार्थतादुःखान्तरेव औत्सुक्यमात्रमवसादयतिप्रतिष्ठां श्रुतिलब्धप्रतिपालनवृत्तिरे
नं नातिश्रमापनयनायनचभ्रमायसरज्यस्वहस्तधृतदंडमिवातपत्रं ६ नेपथ्येवैतालिकोविजयतांदेवः प्रथमः स्वस
स्वनिरभिलाषः शिवद्वयसंलोकहेतोः प्रतिदिनमथवातवृत्तिरेवंविधैव अनुभवतिहिमूध्रापादपस्तीत्रमुष्णशमयतिपरि
तापंछाययासंश्रितानां ७ द्वितीयः नियमयसिकुर्मार्गं प्रास्तिनानात्रदंडः प्रज्ञामयसिबिबादंकृत्यसरक्षणाय अतनु
पुकिमेवपुजातयः संतुनामत्वयितुपरिसमासेबंधुकृत्यप्रजानां ८ राजा एतेकूतमनसः पुननेवीकृतास्मः परिक्रामति
प्रती अहिणवसंमज्जाएसस्तिरि ॐ सणिदहोमधेणुज्जग्निसरणालिंदो जारुहदुदेवो राजा जारुत्थपरिजनांसाचले
वीतिष्ठति यत्रवतिकिमुद्दिश्यभगवताकाश्यपेनभस्सकाशमृषयः प्रेषिताः स्युः किंतावद्वृतिनामुपोहतपसांबिभ्रंस्ते
पादूधितधर्माण्यचरेपुकेनचिदुत्प्राणिष्वसंघृष्टे आहोस्वित्संवाभमापवीरतेबिभ्रंभितो वीरुधामत्यारुढबहुप्र

तर्कमपरिच्छेदाकुलमेमनतः ९ प्रती सृजतिरदण्दिणोऽसि ॐ देवं सत्ताजयिदं जाज्जदेतितक्कोमिततः प्रविशति गौतमी
सहिताः शकुंतलापुरस्त्रुत्यमुनयः पुरश्चैषां कंचुकीपुरोहितश्च कंचुकीपुरोहितः इत इतो भवतः शांडः स्वः शारद्वत म
हाभागः कामेनरपतिरभिन्नास्तिरहो न कश्चिद्वा एनामपथमपकृष्टोपि जते तथा पीदं शस्वत्यरिचिर्त्तविविक्तेन
मनसा जनाकीर्णमन्यदुतवहपरीतोऽहमिव १० शारद्वतः जानिभवान्युरप्रवेशादित्यं संभूतः संभूतः अहमपि अभ्य
क्तमिव स्नात श्रुचिरश्रुचिर्भिवप्रब्रह्मद्वयसं वदमिव स्वेरगतिर्जननिहस्रवसंगिनमवेमि ११ शकुं निमित्तं सूच
यित्वा अमहाकिमवामदरेण विप्युरतिगौतमी जादेपपिडहदममंगले सहाददं भक्तु कुलदेवदाजो विदं दुपरि क्रामति
पुरोहितः राजानं निर्दिश्य भोत पार्श्वेनः असावन्नमवान्वर्णाश्रमाणां रक्षिता प्रागेव मुक्तासिनोवः प्रतिपालयति पर्यते
नं शांडः भोमहा ब्राह्मणकाममेतदभिनंदनीयं तथापि च वयमत्र मध्यस्थाः कुतः भवति न भ्रातारवः फलागमेन चो
बुभिर्दरविलंबिनो धनाः अनुद्वितासत्पुरुषाः समृद्धिभिः स्वभावेनैव परोपकारिणः १२ प्रतिदेव एसा ममुहवणा
दोसंति जाणामिविसडुकजाडसि ॐ राजा शकुंतलादष्टा अथात्रमवती कास्विदवगुणवती नातिपरिस्फुटश
शीरीरलावण्यामध्येतपोधनानां किशलयमिव पांडुपत्राणां १३ प्रती देवकुतूहलं गद्योपहिदोणमेतक्कोपसि
स्तदसणीजउणसणे जाकिदिलकरो अदि राजा भवतु अनिर्वर्णनीयं परकलत्रे शकुं हस्तमुरसिकृत्वा आत्मगते
हि अजकिंजे बंबवसिज्जउत्तस्यभावं ॐ धारिजधीरदावहोहिपुरोहितः पुरोगत्वा एतैर्विधवदर्विज्ञास्तपस्वि
नः कश्चिदेषामुपाध्यायसे देशः तदेव श्रोतुमर्हति राजाजर्वाहितोस्मि ऋषयः हस्तमुद्यम्य विजयस्व राजन् राजा
सर्वानभिवादये ऋषयः इष्टेन युज्यस्व राजा अपिनिर्विघ्नतपसा मुनयः ऋषयः कुतो धर्मक्रियाविघ्नस्ततो रक्षित
रित्वायि तयस्तपनिधमोऽशोकथमाविभविष्यति १४ राजाजर्थवान् खलु मेराजशब्दः ९ अथ भवान् लोकानुग्रहाय
कुशलीकाश्यपः ऋषयः स्वोर्ध्वान कुशलाः सिद्धिमतः स भवतमनामयं प्रश्नपूर्वमिदमाह राजा किमज्ञापयति
भगवान् शांडः यान्मिथः समयादिभामदीयां दुहितरं भवानुपायंस्ततन्मया प्रीतिमतायुवयोरनुज्ञाते कुतः त्वम

श्रीः
१४

225
1995

तो प्राग्रसरः स्मृतोसि शकुंतलामूर्तिमती च सा क्रिया समानयंस्तुल्यगुणं बध्वरं चिरस्थवान्यं न गतप्रजापतिः १५
तदिदानीमापन्नमत्वा प्रतिगृह्यता सह धर्मचरणायैति गौतमी अजकिं पिवतुकामहिरण्यमवजाणावसरो अजि क
हेति गणापारिखेदो गुरु अदोऽदमाणं दुपुच्छिदेव धुजणो एककमेध्वरिए भणामि किं एकमेकास्त १६ आत्मगते
किं पुरुष उज्जउत्तो भणादि राजा किमिदमुपन्यसि शकुं पाव ॐ खुबज एणवणासो शांडः कथमिदं नाम भवतः
सुरालोकवृत्तान्स्थिताः सतीमपि जातिकुलेकसंश्रयां जनेन्यथा भवतु मतीविशंकते अतः समीपे परिणेतुरिष्यते तदपि
यापि प्रमदास्वबंधुभिः १७ राजा किं वा न भवती मया परिणीतपूर्वा शकुं सविषादमात्मगतं हि जजसंपदे देवासांका
शांडः किंकृतकार्यं ह्यधर्मं प्रतिविमुखता कृतावज्ञा राजा कुतोयमसत्कल्पना प्रसंगः मूर्च्छत्यमी विकाराः प्रायेणैश्वर्य
मत्तेषु १८ राजा विशेषेणाधिक्षिप्तास्मि गौतमी जादेमुदुत्तजं मालज्जअवणइस्सदावंदे ॐ उठणतदेतुमं भद्रा अमि
जाणिस्सदि यथोक्तं करोति राजा शकुंतलानिर्वध्यात्मगतं इदमुपतनमेवंरूपमकुलं कांतिप्रथमपरिगृहीतस्यां चैव
तिव्यवस्थान् अमरद्वयविभोतकुंदमतस्तु पारं नखलु च परिमोक्तुं नैव शक्नुमि हातुं १९ इति विचारयिष्यन् स्थितः
प्रतीहारी अहो धम्मोपस्विदा भदिईदिसंणामसहावणंदरूवेदसि अकोअण्णेविजोरोदि शांडः भो राजन् किमि
ति जोषमास्यति राजा भोतपोचना चितयन्नपि नखलु स्वीकारेण भवत्याः स्मरामि तत्कथमिमाभिव्यक्तसत्त्व
लक्षणां प्रत्यात्मानं क्षेत्रिण माशंकमानः प्रतिपत्स्ये शकुं अपवार्य अज्जस्सपरिणएवसे देहो कुदोदाणि मे दूराधि
रोहिणी आशा शांडः मातावत् कृताभिर्मर्षामनुमन्यमानः स्मृतां त्वयानाममुनिर्विमान्या इष्टं प्रतिग्राहतेयस्वमर्थ
पात्रोक्तोदस्थूरिवासियेन २० शारद्वतः शांस्वबोरमत्वमिदानीं शकुंतले वक्तव्यमुक्तमस्माभिः सोयमत्र भवानेवमा
हदीयतामस्मै प्रत्यय प्रतिवचनं शकुं अपि वार्यइहं अवच्छतरंगे गदेतारिसे अणुराप्ते किं वा सुभारिरेण जतादा
णिं जेसो आणं ॐ तिबवसिदं एदं प्रकाशं अज्जउत्त इत्यर्थोक्तं ससइददाणिं एणससमुदाज्जिरोपारवण जुत्ते
णामंदेतहपुराजस्समपदे महाउत्ताणहिज्जअं इमज्जणं समज्जपु वारिपतारिज्जईदिसेहो अरखरेहिं पञ्चान्वसि

दुं राजा शाते पाये व्यपदेशमाबिलयितुं किमेहसेजनमिमंचपातयितुं कूलं केषवसिंधुः प्रसन्नमेभस्तदतरुंच २१
 शकुं० होदुजइपरमछदोपरपरिगाहसंक्रियातुएवबंपउत्तेत्राजिभिणाणैणमिणातुह आसंकं अवणइस्सं रा
 जाउदारः कलमः शकुं० मुद्रास्थानंपरामुख्याहइ। २ अंगुलीअजसुएणामेअंगुली सविषादंगोतमीमवेस्सते गो
 तमी पूणंदेसकौवदारं ज्वंतरेसचीत्तिल्लसलिलंवदमाणएपव्वदंअंगुलीअज राजा सस्मिते इदंतत्तत्तुपन्न
 मितिल्लुणमिति यदुच्यते शकुं० एछदावविहिणादंसिदेपव्वसुएणअवरदेकहिस्सं राजा श्रोतव्यमिदानंसिचुत्तं
 शकुं० एएकदिअहणामालिज्जामंदवणलिणीपत्तभा अणंगजउदअंतवहंछेसंलिहिदंजसि राजा शृणुम
 स्तावत शकुं० तरवणमपुत्तकिंदवादीहापणोणामभिजपोदवोविवट्टिदातु एजजंदावपठमपि अदुत्तिजणुजंपिण
 उवच्छंदिदोउज्जएणणउणंदेअपरिव्वज्जादोहत्थेत्वेसंउवगदोपच्छात्तस्सिंअवभएगहिदेसलिलेणणकिंदोपण ३०
 तदातमंइत्थं पहासिदोमं सव्वाभंगंधसुविस्ससिसिदिं दुव्वति एछज्जारण ३० तिराजाएवमादिभिरात्मका
 यनिर्वर्तिनीनामनृतयवाड्धधुराभिराकुण्ठंतेविपयिणः गोतमीमहाभाजणारुहसि एवमंतिदं तवावणसंवत्ति
 दोअणभिण्णं अजंअणैकंदवस्स राजा तापसरुद्ध स्त्रीणामासिंसितपटुत्वममानुषोसुसंदश्यतेकिमुतयाः प्र
 तिबोधवत्यः प्रागेतरिस्सगमनात्त्वमपत्यजातमन्येहिजेः परमृताः खलुपोषयेति २२ शकुं० संराषं अएअ
 अत्तणोहिअज्जाणुमाएणपेरव्यसिकोदाणिंअण्णोधमकंअजपवेसिणोतिणछएकुतोपमस्सतवाणुकिंद
 पडिदिस्सदि राजा अत्मगतं संदिग्धबुद्धिमांकुर्वन्तकैतवइवास्याः कोपालस्सेत तथात्यनया मय्येवविस्मरण
 दारुणचित्तवृत्तौवृत्तैरहः प्रणयमप्रतिपद्यमाने भेदान्दुवोः कुटिलयोरतिलोहिताह्याभयंशरासनमिवातिरुषा
 स्मरस्य २३ प्रकाशं भद्रप्रथितं दुष्यं तस्यचरितं तथापादंलक्षते शकुं० सुबुदावजत्तसच्छंदचारिणीकिदहि
 जाअहंइमस्सपुरुवंसप्यवराणामुहमुहुणोहीअज्जट्टिअविसस्सहछंआसंउचगदा पटोनिनमुखमावृ
 त्यरोदिति शार्दः इत्थमात्मकृतपरिहन्तेबापलंदहति अतः परिह्यकर्तव्यंविशेषात्संगतेरहः अज्ञात

इ

श्रीः

१५

227
1995

तृदयेप्येवैरिभरतिमौत्तदं २४ राजा अयितोः किमत्रभतीप्रत्ययादेवास्मान्संयुज्जदोषास्तेरणासिणुथ शा-
 रहतः सामूयेशृत्तंभचार्द्धरधरोत्तरं आजन्मनः शाद्यमर्शिक्षितोयस्तस्याप्रमाणंवचनेजयनस्य परातिसंधा
 नमधीयतेयेर्विद्येतितसंतुकिलाप्रवाची २५ राजा भोसत्यवादिनजाम्पुपातंतावदस्माभिरंवेकिंपुनरिमा मति
 संधायलभ्यते शोखः विनिपातः राजा विनिपातः पौरवेः प्रार्थयतइति नश्चद्वयमेतत् शारदतः शोखः किमु
 त्तोत्तरेण अनुष्ठितेनवागुरोःसंदेहाः प्रणिनिवर्त्तामहेवयं राजानंप्रति तंदेषाभवतः कंतात्यजवेनोगृहाणवत्
 उपयन्नाहिदोरधु प्रभूतासर्वतोमुखी २६ गौतमिगच्छाप्रतः प्रस्थिता शकुं० कहेइमिणाकिदव्येणविष्यलब्धास्ति
 तुल्लेविमंपरिदेविणिंपरिच्यज्जह अनुप्रतिष्ठते गौतमीस्थिता वत्ससंगरव अणुगच्छदिइज्जंखुणेकरुणपरि
 दिविणीउंदला पच्चादिसपरुस्सभत्ताणिकिंवांमपुत्तिज्जाकरिस्सदि शार्दः संराषंसतिरुत्थाहंपुराभाविनिस्वातंन्य
 मबलंबसे शकुंतला जीतावपते शोखः शकुंतलयदियथावदितिस्सितियस्तथात्वमसिंकिपि तुरुत्कलयात्वया
 अथतुवस्सिणुचिन्नतमात्मनः पतिकुलेतवदास्यमपिस्समं २७ तिष्ठसाधयामोवयं भोतपाखिन् कित्रेमेभवती
 विप्रलभसे कुमुदान्यवशांशकः सविताबोधयतिपंकजान्येव वशिनांचपरपरिग्रहसंश्लेषपराङ्मुखीवृत्तिः २८
 शार्दः यदातुपूवंचृत्तमन्यसंगाहिस्मृतोभवान्तदाकथमधर्मभारः राजा भवंतमेवात्रगुरुलाघवपृच्छामि मू
 स्यामहमेषावावदन्मिथ्येतिसंशयि दारत्यागी भवाम्याहो परस्त्रीस्पर्शपांसुलः २९ पुरोहितः विचार्ययदितो
 वेदेवंक्रियतो राजा अनुशास्तमोभवान् पुरोहित अत्रभवती तावदाप्रसवाहस्मद्गृहतिष्ठतु कुत इदमुच्य
 तइतिचेत् त्वसाधुभिरुद्दिष्टः प्रथममवचक्रवर्तिनंपुत्रंजनयिष्यसीति सचेन्मुनि दौहित्रस्तल्लसणोपप
 न्नाभविष्यति राजा शापव्यवहितस्मृतिः शकुंतलागतमवेचित्तयतिनेपथ्ये ज्ञात्वाभ्यर्चयतदाजिभिनंद्यशुद्धांतमे
 नांप्रविष्यसि विपर्ययेपितुरस्याः समीपनयनमवास्थितमेव राजा यथागुरुभ्योरोचते पुरोहितः बल्लुअनु
 गच्छमां शकुं० भजवदिवसुहेदेहिमेविवरं रुदन्ती प्रस्थितानिष्क्रातासहपुरोधसासहतपास्विभिश्च राजा शा

पयवहितस्मृतिः शकुंतलागतमेवचिंतयति नेपथ्ये आश्वयं राजा अर्क एषां किं नुखलुस्यात् प्रविश्यपुरोहि
ते सविस्मये देव अच्युते खलु संवृत्ते राजा किमेव पुरोदेव पराच्युते पुंके वशिष्ठेषु सानिंदनी स्वानि भाग्यानि ब
लावाहूस्तेपेक्रेदितुं च प्रवृत्ता राजा किंच पुरोहितः स्त्री संस्त्रान् चामरस्तीर्थमाराहूस्तेपेनाज्यतिरेकं जगाम
३४ सर्वसविस्मयेरुपयति राजा भगवान्प्रागपि सोऽस्माभिरर्थः प्रत्यादिष्ट एव किंच यातं कं एतन्विष्य विश्राम्यतु
गवान् पुरोहितः विलाक्य विजयस्वेति निष्क्रान्त राजा वचनवति पर्याकुलास्मि शयनभूमि मार्गमादशाय प्रतीहारी इ
देवदेवो प्रास्थिता राजा कामप्रत्यादिष्टं स्मरामिनपरिग्रहं मुनेस्तनयां बलवन् दूयमानं प्रत्यापयति इव मे लहयं
इति निःक्रान्ताः सर्वे पंचमोः ५ ततः प्रविशति नागारिकः श्यालः पश्चाद्दृष्टुं पुरुषमादीयं रक्षिणे त्व रक्षिणे ताड
यित्वा अलिङ्ग्य लज्जकहेहिकहिनु एषां भाणिबंधणुकि एणामहे एलाजकीज ए अंगुलीज एषां माशादी ४ पुरु
षः श्रीतिनाटिकेतेन पशीदेत भावमशो अहिकेक शक्तादालब्धं तलवती धीवले द्वितीयः पाठञ्चलकि अंद्रेहि
जादियुधिदेश्यालः सूचजकहेदुसवंज एणुक्रमेणमाणं अंतरापडिबंधहे श्यालः उभो जंजाबुत्ते जाणेवदिकहेहि
पुरुष अद्वे जालुगालदिहिमधुबंधणवाएहिकुदुवं भलणंकलमिथ्यालः विहस्य विषुद्धादाणं जाजिवो पुरुषः
भट्टा शहजेकिल जेविणिदिणहदेकस्म विवज्जाणीजेके पशुमालपाके अदालुणं अणुकेपासिदुए च्चशात्रिण १ श्या
लः तदा २ पुरुषः एवदि अशरवंडशीलाहिजमच्छम एकपिदे जाबनशरां दुलक्षं तलेइहं लदणभासुलं जेगुलीज
अंदेसिबजं पद्या अहकेशविक्काजं अंदेराजं ताहिदेभावमिश्रेहिमालेहवामुचहवा अजंशजाजमवुत्तेतेश्यालः जा
एणुअविशगंधीगाहदीमधुवधाएवणीं तांजजं गुलीजजं अंशेविमारिशदद्या राउलं एव गछामो रक्षिणे
तह श्यालः गच्छ अलेगंडभेद आसर्पेपरिक्रामंति श्यालः सूच अइमं रादुलदुवाले अपमत्तापडिवालहजावजमे
जंगुलीजजं जहागमणं भाट्टिणेयेदि अतदोसासणं पडिछिजणिजाणिक्कामि उभो पविशदु जाबुत्तेशामिप्यशा
दशानिष्क्रान्तः श्यालः प्रथमः जाणुजचिए अदिशुआचुत्तिहितीणं अचशालोपशप्यणी जालाजाणेप्रथमः जाणु

श्रीः
१६

एददिशकम्भकालि प्रथमः किं वुशोहणेवस्मणं तिकलि जरणापडिगाहिदिणो पुरुषः सुणहराणिजरे-

229
1996

अचिएअदिशुजाचुत्तेहितीं अकुलंतिरामाहछादमशवस्सुसमणोपिणदं पुरुषेनिर्दिशति पुरुषः एणुददिमावे
अकालणमालेभविदुं द्वितीयः विलाक्य एषा अल्लाणं शार्मापत्तहल्लाज्जशाशणं पाडिछिजइदोमुहं देसिअदिगि
दुबलं भविशशिथुणोमुहं बोदसिउशाशि प्रविश्यश्यालः सूचजमुंचेदु एसाजालाजजीवी उववणोकिलअस्सजं गु
लीजजस्सजाजमो सूचकः जहुजाबुत्तमाणादिहितीयः एषाजमशदणंपविशजपदिणिचुत्ते पुरुषपरिमुक्तबंधनं
करोति पुरुषः श्यालंप्रणम्यभट्टाअहकिलिजोमेजाजीवे श्यालः एषाभट्टिणाअंगुलीजजमूलुशामिदेप्यशादविदा
विंदोपुरुषायार्थप्रयच्छति पुरुषः सप्रणामं परिगृह्या भट्टकेअणुगादलि सूचकः एषाणामअणुगादजेभूबुलादाज
बदालिजहछिक्कंधेरपडिद्विदो जानुकः जाबुत्तपलितो शंकहेहि ते अजंगुलीजणणभट्टिणोशमदेणहोदद्या श्यालः
एदास्सं महारुहं रदणं भट्टिणाबहुमदंति तक्कमि तस्सदं सणण भट्टिणाअभिमदोजणोसुमरिदो मुहुत्तजंपक्किदिगं
भीरोविपज्जुसुअणज्जोआसी २ सूचकः शेषिदंणामजबुत्तेण जानुकः एणंभणाहिइमशकिदेमाछिजाभत्तुणेत्तिपु
रुषसूययापरयति पुरुषाभट्टीलंकइदोअहं तुल्लाणं शुमणोमूलं होहु जानुकः एतंकेजुज्जड शालः धीरेवेमहजरेतु
मंणि अबअस्सकेदाणिंमेसवुत्ते कादेवरीसखी अजह्माणंपटंमोहाहिदंइछो अदिताशोडिआपणंएवगछमो इति
निष्क्रान्ताः सर्वे तृतीयः प्रवेशकः ३ ततः प्रविशति जाकाशयनेनसानुमतीनामाभराः सानुमती एणवन्निदंमण्यज्जाज
एणवन्नाणिजं अह्मालिउसणिजं जावसाहुजणस्सजभिसेअकालोत्तिसंपदंइमस्सराएसिणोलुदंतपच्चरवी करिस्सं
एणंमेण आसंबंधेणसीरिभूदादाणिंमेसउदला ताएअदुहिदुणिमित्तं आदिदुपुबंहिसमंतादबलोक्क किणुषु अ
दुगुत्संबेपिणिणस्सबारिंभविअएदंराउलंदेशसड आत्थिमेविहवोपणिबाणोणसर्वपरिणादुकिंदुसहोए अदरोमएमणाइद
बाहिदुरमाणंएव उज्जाणपालिज्जाणंतिरख रिणीपडिछिणापस्सपरिवत्तिणीभविअउबलंभिस्सोनाद्यनअवतीयाछि
ता ततः प्रविशति चूतांकुरमबलोक्कयंतीचेठी अपराचिष्टतस्तस्याः प्रथम आजंमाहरि अपंदुरवसंतमासस्सजा
असवस्सं दिट्ठासिचूदकार अउदुमगलंनुमंपसादणमि ३ द्वितीया परहुदिएकिं एसाइणीमंतीसी प्रथमा नहुदि

एदकलिज्जदेकिवज्जउन्मात्रि आपारहुदिजाहोति द्वितीया सहर्षत्वरयोपगम्य कहे उवट्टिदोमहमासोप्रथमा महुति
एतबदालिंकालोएसोमदविचमर्गादिहो द्वितीया सहि अचलेबमंजाव अगपादट्टि आसवि अचूदकलिज्जगे
णिहज्जकामदेवचरणेकरामि प्रथमा जइममविसुणुरहं अचणफलस्सहितीया अकहिदेविण्देसंपज्जइज्जदोएकं
एवणोज्जोविदेवुधाट्टिदंसरीरं सरवामवलंब्यास्सिता चूतांकरुण्ण्हाति अएज्जप्पडिबुद्धो विचूदप्पसवोएथबंधण
भंगस्सभीहिदि कपोतहस्तकंकुत्वातुसिमन्तएचूदंकरुदिणोकाभंगहिदधणअस्स पहिज्जणजुवइलकंवापंचओ
हिआसरोहोहि ४ इतिचूतांकरुक्षिपति प्रविश्यपटाक्षेपणकुपितकंचुकी मातावदनमात्मज्जदेवनप्रतिषिद्धसंतो
त्संवत्वमास्त्रकलिकाभंगेकिभारभसे उभेप्रीदेपमीददुज्जज्जोअगाहीदृच्छावज्जं कंचुकी नकिलश्चेतं युवाभ्यायहा
सेतिकेस्तरुभिरपिदेवस्यशासनं प्रणीमो कृतंतदा श्रियिभिः पत्रिभिश्च तथाहि चूतानां चिरनिर्गतापिकलिकाबध्ना
तिनस्वरजः सन्तदंयदपिच्छितंकुवबेकतत्कारकावस्थयाकंठपुखलितंगतेपिशिशिरेपुंस्केलिकानारुतंशंकेसंहरति
दे समोपिचकितस्तूणाईकुण्डशरं ५ उभेणत्थिसंहोमहप्पहावोएससी प्रथमा अज्ज कत्तिदि जहारं अद्धानेमिन्नाव
स्सणारद्विण्णमट्टीणीयाज्जमूलेपसिदाण इत्येवणोपमदुवणस्सपालएकमममपिदाता अज्जंतुज्जदाए अस्स
दपुब्बो अस्सहिं एसोवुत्तंते कंचुकी भवतुनपुनरेवप्रवत्तिजव्यं उभो अज्जकोदअज्जहलंणोज्जइमिणज्जणमो
दवंकहहु अज्जकिंणिमिन्ने भट्टिणावसत्तस्सवोपडिमिहो सनुमती उमवपि जोगुमणुस्सामुरुणाकालेणहो
दच्चं कंचुकी बहुलीभूतमेववाक्किंनकथ्यतेकिमन्नभवत्याः कएपयंनयतंशकुंतलाप्रत्यादेवकोलीनं उभो सहंदि
रट्टिणोमुहादाजावज्जगुलीज्जज्जदसणं कंचुकी तंतत्वालकधितव्यं यदेवस्वंगुलीयकदर्शनादनुस्मृतदेवेन सत्य
मूठपूर्वामयातन्नभवतीरहसि शकुंतला माहात्प्रत्यादिष्टेति तदाप्रभृत्यवपश्चात्तापमुपगतोदेवः तथाहि रम्यं
द्विष्टियथापुराप्रकृतिभिर्नप्रत्यहंसेव्यंतत्राय्याप्रातर्विवर्तनेर्निर्गमय - न्निद्रावस्थयः दाक्षिण्येन तदातितदाति
वाचमुचितामंतः पुरंभ्यायदागान्निपुखलितस्तदाभवतिचब्रीडाविलसाश्चिरं ६ सानुमतीपिज्जमे कंचुकी अस्मा

श्रीः
१७

231
1996

स्वभवतोवैमनस्यादुत्सवः प्रत्याख्यातः उभे ज्जज्जुदेनपथ्ये एदुमवे कंचु० कणंदत्वा अयेइतएव अमिक्वतेदेवः
स्वकर्मानुष्ठीयतां उभे तहइज्जिनिक्कंते त्तः प्रविशतिपश्चात्तापसदृशवेपोराजा विदूषकः प्रतीहारीच कंचुकी
राजा नमवलोक्य अहो सर्वास्ववस्थास्सरमणीयत्वमाकृतिविशेषाणो एवमुत्सकोपिप्रियदर्शनेदेवः तथाहि प्र
त्यादिष्टविशेषमंडणविधिर्बोमप्रकोष्ठार्पितेबिभ्रित्कांचनमेकमेवबलयेंधासापरक्ताधरं चिंताजागरणप्रतीतन
यनस्तेजोगुणादात्मनः संस्कारोल्लिंनोमहामाणिरिवक्षीणोपिनालभ्यते ७ सानुमती राजानंदृष्ट्वा टाणेषुपद्मेदेम
विमणिदाविडमस्सकिदेसउंदलाकिलमदिति राजा ध्यानमदं परिक्रम्य प्रथमंसारंगास्थाप्रिययाप्रतिबोध्यमानम
पिक्कत्तं अनुशायदुःखायदेहतत्तदयंसंप्रतिविबुद्धं ८ सानुमती एण्दिसाणिवस्तिणीएभागेधेज्जाणिबिदु जप
वार्गं लब्धिदाएसोअज्जोविसउंदलादाहिणोणो ज्जाणेकहंचिकिस्सिदुस्समविस्सदितिकंचु० उपगम्य जयतिदेवः
महाराजप्रत्येवक्षिताः प्रमदवनभूमयः यथाकाममध्मास्तोविनोदस्थानानिमहाराजः राजा वेत्तवतिमहचन
दमात्यमार्यपिभुनंनुहि चिरप्रबोधनान्नसंभावितमस्मात्तिरद्वर्मासनमध्यासितुं यत्प्रत्येवक्षितं पौरकार्यमार्य
एतत्पत्रमारोप्यदीयतामिति प्रतीहारी जदेवोअणवेदितिनिष्क्रांता राजा वातायनत्वमपिस्वनियोगश्चन्यंफुरनिष्क्र
तः कंचुकी विदू० किदेभवदालिंमारिवज्जसंपदंसिसिरातबच्छेज्जरमणीएईमस्सिपमदवणुदेसेज्जताणंरमयिस्ससि
राजा वयस्यरंध्रोपनिपातिनोनर्थइतियदुच्येततदव्यभिचारिषचः कुतः मुनिस्सत्ताप्रणयस्मृतिरोधिनाममुत्कमि
दंतमसामनः मनस्सिजेनसरवेप्रहरिथताधनुषिचूतशरश्चनिवेशितः २ विदू० विट्ठदाट्टिमिण्णदंडकट्टणकंद
प्पच्चहिंणो सयिस्सामि इतिदंडकाष्टमुद्यम्यचूतांकरुपातयिनुमिच्छति राजा सस्मि तेभवतुदृष्टं ब्रह्मवर्चसे सब
रवक्कोपविष्टः प्रियायाः किंचिदनुकारिणीषुलत्तामुदृष्टिविलोभयामि विदू० एज्जासस्सपडिज्जिज्जान्चदुरिज्ज
भवदासंदिट्टामादवीमंडवे इमंवेले अदिवाहिसं तहिं चमेचितफलज्जगदंसेहत्तलिहि अंबतत्तहोदीयिसउंदला
एण्पडिकिदिं ज्जाणोहिन्नि राजा ईदृशंदृश्यविनोदस्थानंतत्तमेवमार्गमादेशयेति विदू० इदेमवे उभो परि

कामतः सानुमती अनुगच्छति विदू० एसा माणि सिलापट्ट असणा होमा हवामंडवो उचहार रमणि जडाणी स्तं
सजंसा जंदा एविज्जालो पडिछइता पविसि जणि सिंद दुमवउमो प्रवशं कृतो पविष्टो सानुमती लदा संसिदा वसही एप
डि किंदि तं देसि तनु गोव जमु हं जणु रा जणि वंदइ स्तं तथा कृत्वा स्तिता राजा सरवसर्व मिदानी स्मरामि शकुंतलायाः
प्रथमवृत्तां कथितवानस्मि भवतं च सप्तवाच्यं दशवलायां मत्समीपमुपगतो नासीत् पूर्वमपिन त्वया कदाचित्
कीर्तितं तत्र मत्स्यानां कश्चिदहमि वविसृज्य त्वानासित्वं विदू० एविस्मरामि किंतु सद्यः कहिज्जअसालो गुणतु एपि
हासविष्ये जंजा एसा एसा दत्ताति ज्ञानं सिंजयिं पिट्टु बुद्धिणा तदहं गहिदे अहं वासविदं ददापच्चलवदे। सानुम
ती एवमं राजा आत्मासस्वेत्राय स्वमां विदू० भो किं एदं अणुवचणं खुइदि संतुइदं कदा विसप्पुरिसा सो जं व
त्तबाणं हंति एष्यवादे विणिक्कं पदिगिरि ३० राजा वयस्य निराकरणं विष्णुवायाः समवच्छामनुसृत्य बलवदशरणो
स्मि साहिदुतः प्रत्यादशात् स्वजनमनुगतं तु व्यवसितामनुस्तिष्ठे त्युच्चैर्वदति गुरुशिष्ये गुरुमसे पुनर्दोषि बाध्य प्रकार
कलुषामर्षितवती मयि क्रूरयत्नस्य विषमवशाल्यं दहति मां १० सानुमती अमहो ईदृसी स कज्जा परदारमस्स सं
दावणं अहरमामि विदू० भो जाल्थि मेतक्के किं एवित्तं होदी। जा ज्ञास चारिणाणी दत्तिकाः पत्तिदेवता मन्यः परि
माष्टमुत्सहेत मेनका किल सख्या स्तेजन्म प्रतिष्ठे त्रिभुजं त्वानास्मि तत्सहचारिणिभिः सरवीते त्वेति मेतद्वदयमा
शकं न सानु संमोहो खुविस्मज्जालि ज्ञाणपडिबोहो विदू० जद्रएव जाल्थि खसमा जमो कलिंगतत होदी ए राजा
कथमिव विदू० एं खुमादा पिदरा भनुविज्जो जदुः सिवदं दुहिदं देसि वंदुं पारोति राजा वयस्य स्वप्नो नुमायानुमा
नत्ति भ्रमे तु किं नुत्ता वत्कलमेव पुण्यं जसन्निवृत्त्येतदतीतं दत्तमेनारथानां मत्तप्रयाताः ११ विदू० मा एव
भणं जं सुल्लो जं जं एबाणि दं स एं जं वस्सं भावी जचित्ताणि ज्ञो समा जमो होदिति राजा जंगुलीयकं वि० लोक्य
अये इदं तावदसुलभं स्थानं शिशोचनीयं तव सुचरितं गुलीयनूने प्रतनु मम वविविभाव्यते फलेन जरुण
मुखमनारमास्तस्याश्रुतमसिलब्धपदं यदंगुलीषु १२ सानु० जइं जणहछं गदं मेवस्स एव सो जालि जं

श्रीः
१६

233
1496

भवे विदू० भो इज्जोणाममुद्दकेण उद्देसेण तत्त होदी एहच्छासं पाविदा सानु ममविकोदुहलेण आज्जारिदो ए
सो राजा श्रूयता तदा स्वनागाय प्राच्छितं मां प्रिया सबाध्यमहा कियच्चिरेणाचार्यपुत्रः प्रतिपत्तिदास्यतीति
विदू० तदे राजा पश्चादि मां मुद्रांतदंगुलीनिवेशयता मयापि प्रत्यभिहता येकैकमत्र दिवसे दिवसे मदीयेनामा
स्सरेण यगच्छसियावदंते तावत्प्रियमदवरोधगृहप्रवेशं न ताजनस्तव समीपमुपेयतीति १३ तवदारुणात्मना
मयामोहान्नानुष्ठितं सानु रमणी जोखुजवही विहिणी विसंवादिदे विदू० कहेधी वदं कथिज्जस्सलोहिजमळ
स्सउदलं भंतलो ज्ञासि राजा शर्चातीर्थं वंदमानायाः सख्या स्तेहस्ता द्रुगास्त्रातसिपिस्त्रिष्टं विदू० जुज्जइ सानु ज
दो एव तवस्सिणी एसा उदला एजधमस्तीरुणो इमस्सरा एसिणो यरिण एसा हिदो ज्ञासि जहवाइदिसो जणु रा ज्ञो ज
हिएणा एं पेरवदिकं हं विज्ज एदं राजा उपालप्स्यता वदिदं गुलीयकं विदू० आत्मगतं गहिदो एणं पथा उइ मत्तज्जा
एं राजा कथं नु तं वंधुरकोमलांगुलिकं विहाया सिनिमग्गं भमि अथवा अचेतनं नाम गुणं न लक्षयेन मये वक्कसा
दवधीरिता प्रिया १४ चिकज्जात्मगतं कं हं बुभुस्सा एरवा दइद बोद्धि राजा अकारणपरित्यक्ते अनुरायत सत्त्व
दयस्तावदनुकंप्यतामयं जनः पुनर्दर्शनेन प्रविश्य पदाक्षेपेण चित्रफलकहस्ताचतुरिका २ इज्जं चित्तग
दा भट्टिणीति विफलकं दर्शयति विदू० सदुवज्जस्समहारा वत्छणदं साणि ज्ञो भावानुप्यवेसो खलदिविज्जमदिद्वि
णिसगेण जं एदं सस्स सानुमती जहो एसा रा एसिणो एणु एदा ज्ञाणं सही जगदो मेव ददिति राजा यद्यत्साधु
नचित्ते स्यात् क्रियते तत्तदन्यथा तथापि तस्यालावण्येरेखया किंचिदन्वितं १५ सानु सरिस्स एदं पछादावगु
रुणं सिणो हस्स ज्ञाणं वलवस्स जं विदू० भो दाणि तिणि तत्त होदी ज्ञो दी संति सद्यजदसणी ज्ञा ज्ञो कदमा एत्थं तत्त
होदी सउदला सानु० जनाभिणो खुइदिसस्स रुवस्स मोहदिष्टी ज्ञा ज्ञो राजा त्वं तावत्कतमां तर्कयासि वि
त्तं किं मिज्जा एसा सिटिलके सबंधेणं वतकुस्स मेणं कं सेण उइ एसे जं विदुणा वज्ज एणं विसंसेदो ज्ञो सरिज्जहि
वाहाहिं जवसे जसणि उतरुण पल्लवस्स चूजपा जवस्स पासे इ सिपरिस्सता विज्जालि हिद्वासा एसा सउदला

इदराजोमिही ७० राजा निपुणोभवान् अस्त्रत्रयमेवावचितं स्विन्नांगुलिनिविशोरेखाप्रान्तेषु दृश्यतेमलिनः अश्व-
चक्रपोलपतितं दृश्यमिदं वृत्तिं कोट्यासात् १६ चतुरिकेज्जह्मिनिवितमेतद्दिनादस्त्रान् तस्माद्दिगच्चवृत्तिकोतावदामय
चतुरिका अज्जमादय अवलंबाच्चित्रफलज्जवाजा अज्जामि राजा अहमेवैतदवलंबे यथोक्ते करोति निष्क्रान्ति
१७ राजा अहं हि साक्षात्प्रियासुपगतामपहायपूर्वचित्रार्पितोमुहुर्गिमावहुमन्यमानः स्त्रोतोबहायथिनिकामजला
मतीत्यजातः सखेप्रणयचान्मृगतृष्णिकाया १७ विदूः आत्मगतं एसो जत्तभवं एंदिं अदिक्कामिज्जमिणी
जाए संकतोप्रकाश्यं भोजवरं किं एत्थ लिहिदच्च सानुमती जोजो पहसो सरीएमे अहिरुवेति ओलिहिदुक्कामोभवे
राजा श्रूयतां कार्या मेकतलीनहंममिधुनास्त्रोतावहामालीनापादास्तामभितोनिधणहहरीणागैरीतुराः पावनाः
शाखालंबितवत्कलस्यचतरोर्निर्मातुमिच्छाम्यधः शृंगकृष्णामृगस्यवामनयनं कंठ्यमानोमृगी १८ विदूः आत्मगतं
जह्मजह्मिक्कामिपूरिदच्चणचिन्नफलज्जलंबकच्चाणंतावसाणंकदंबेहिं राजा वयस्यजन्यच्चक्रकुतलायाः प्रसा
धनमभित्रेतमत्रविस्मृतमस्माभिः विदूः किंविज्जासानु वणवासस्संसेउमारस्स जविणज्जस्सज्जंसेसरिसे भविस्सदि
राजा कृत्तनकर्णापितवधनंसखेसरीपमागंडविलंबिकेसरं नवात्रारच्चंद्रमरीचिकोमलंमृणालसूत्रंरचितंस्तनात्
रे १९ विदूः सीकिंणुत्तनहोदीरत्तकुवल अपल्लवसोहिणाज्जगहत्थेएमुहे ओवारिज्जचइतच्चइदाविज्जट्टित सावधा
ननिरुप्यदष्टाज्जा एसोदासीपुत्ताकुसुमएसपाडचरो अज्जहोदीएव अणेअहिलद्विभिमहुज्जरो राजा ननुवार्यतामि
षधुष्टः विभव एव अविणीदाणंसासिदाइमस्सवारणेपहविस्सदि राजा युज्येता अविमोः कुसुमलताप्रियाति
थेकिमत्रपरिपतनखेदमनुभवसि एषाकुसुमनिधयणातृषितापिसतीभवंतमनुरक्ताप्रतिपालयतिमधुकीनरसलु
मधुविनालयापिबति २० सानु अज्ज अभिदो जंरु एसो वीदि विदूः पडिदिहिंसिहाविवाभाएसो जादी राजा ए
वंतोः नमेशासनेतिष्ठति श्रूयतां नहिंसंप्रति ओक्खिबालं तरुपल्लवलोभनीयं पीतं मया सदयेमवरतोत्सेवपु बिष्ठा
धंरंस्मृशमिचेज्जमरप्रियायास्त्वेकारयामिकमलोदरबंधनस्ते २१ विदूः एवंतिररणदंइस्सकिं एणाभो इस्सदिप्रहस्यो

अभिज्ञातोऽस्ति तोन्यायः—

: श्रीः
१९

235
1495

तमंगतं एसोदावउम्भतो जहंवि एदस्ससंगेण ईदिसज्जलोवि असंयुतो प्रकाशां भोचितंखुएदं राजा कथंचिन्नं सानुज्जहं
वि इदाणि अवगतस्सकिं उएजहस्सिहिदाणुभाविएसो राजा वयस्यकिमिदमनुष्ठितं पौरोभाग्ये दर्शनस्सखमनुभवतः
साक्षादिवतन्मेयेनत्तदेयेन स्मृत्तिकारिणात्वयामपुनरपिक्क्रीकृताकांता २२ बाण्यविहरति सानु पुवापरविरोही ज्जपुग्घो
एसोविरहमग्ने राजा वयस्यकथमेवमविश्रान्तदुःखमनुभवामि प्रजागरादिवलीभूतस्तस्याः स्वप्नेसमागमः बाण्यस्तनद
दात्येनांद्रुचित्रगतामपि २३ सानु सच्चहायमाज्जितं तु एण्णदे सदुःखं सउंदलाए प्रविश्यचतुरिका जदुरभट्टाषट्ठिज्जा
रंड अंगेण्णि अइदोमुहंएव अज्जाउत्तस्यउचणइस्संतिसबलक्कारंगहिदो विदूः दिट्ठि अतुभंमुक्का चतुरिका जावदेवोएवि
डल्लगोउत्तरीज्जंतरलिज्जाप्रोचेदितावमएणिच्चाहिदोअज्जा राजा वयस्यउपास्थितोदधीबहुमानगर्विताच्च भवानिमं प्रतिपू
तिरक्षतु विदूः आत्ताएंतिभण्णाहिचित्रफलकमादायोत्थायच्च अज्जभवं अंतेउरकालकूटादोमुचीअदित्तोभमेहपडिल्ल
देपासोदमट्टविदि इतिद्रुतपदेनिष्क्रान्ताः सानु ज्जएणसंकतहिज्जोविपटसमंभाचणे ओवेक्कविज्जितिसिठिलसोहोदाणि
एसो प्रविश्यपत्रहस्ताप्रतीहारी जिदुदेवो राजा वेन्नवतिनखल्वंताराहृष्टात्वयादेवी प्रतीहारी अहं पन्नहत्थं मंदिक्खिज्ज
पडिणिउत्ता राजा कार्यज्जाकार्योपरोधं मेपरिहरति प्रतीहारी देवज्जभच्चोविणवेदि अत्थजादस्सगएणाबहुलदाण्णक्के
वपौरक्कज्जं ओवेक्खिदंतदेवोपत्तारुटं पच्चरखी करेदुत्ति राजा इतः पत्रिकोदर्शयेति प्रतीहारी उपनयति राजा अनुवाच्य
कथं समुद्रव्यवहारी सार्थवाहो धनमिज्जानामनौयसेनविपन्नः अनपत्यश्चकिलतपस्वी राजगामी चतस्यार्थसंचयइत्येतद
मात्येनलिरिधितं कण्ठस्वत्वनपत्यता बहुधनत्वाच्चबहुपलीकेनतत्रभवत्ताभवितायं विचार्यतांयदिकाचिदापन्नमत्तात्
स्यमार्थास्सस्यात् प्रतीः देवदाणि एवसाकेदज्जसंसेट्टिणोदुहिदिज्जाणिष्णुत्तपुंसवणाज्जासिस्सलोअदि राजाननुगर्भः
पित्र्यरिक्कमहति गच्छएवममात्यं ब्रूहि प्रती जंदेवो आणवेदिप्रस्थिता राजा एहितावत् प्रती इज्जाहि राजा किमनेन संतति
रस्तिनास्तीति येनयेन वियुज्जेत्तप्रजाक्किग्घेनबंधुना मसपाषाणतेतासां दुष्पंतइतिद्युष्यतो २५ प्रती एच्चएणामधोसिद्ध
वंनिध्मयपुनः प्रविश्येकालेपबुद्धं विज्जज्जभिण्णंदीदंदेवस्समासणे राजा दीर्घमुष्णं च निश्चस्य एवंभोः संततिच्छेदनीरवलं

वानांकुलानामूलपुरुषावसानेसंपदः परमुपतिष्ठन्तिममाप्यन्तेपुरुषेश्वरकालइवोभर्वाजभूरेवंचृत्ता प्रती पडिहतममे
गले राजा धिङ्गामुपास्तिनश्रेयोवमानिनं सानुमती असंसजंसहिण्णहिङ्गएकरि आणिंदिदोणेण अप्पा राजा सं
क्षिपितेष्वात्मनिधर्मपत्नीत्यक्तामयानामकुलप्रतिष्ठा काल्मिष्यमाणामहतेफलायवसंधराकालइवोभर्वाजा २६ सानु अ
परिच्छिण्णदाणिंदिसंददीप्तिविसिदि चतुरि जनान्तिकं अण्डमिणसच्चवाडुचुत्तेणविउण्णञ्जेभट्टाणंजस्ससिदुमेर
पडिच्छदादे अज्जामाठव्वंगणि अज्जा अछामिप्रती सुरुभणसि इतिनिष्क्रान्ता राजा अहोदुष्यंतस्यसंशयमारुढाः पि
उभाजः कुतः अस्मात्परंबतयथाश्रुतिसंभृतानिकानः कुलनिवपनानिनियच्छतीति नूनंप्रसूतिवि कलेनमयाप्रसिक्तं
धोतश्रुतिमुदकंपितरः पिबन्ति २७ मोहमुपागतः चतुरिकाससंभ्रममवलोक्यममस्ससदुत्तहा सानुमती हद्दी रसदि
खुदीस्त्रेचवधाणदोसणएसोअंधजादोसिजाणुहोदअहंदाणिणवाणिबुद्धेकरमि अहवास्संदेभाएसुंदलंसमस्ससिज्जे
तीण्णहंदजाणीएमुहादोजणस्सनुस्सुजादनाएव्वतहअणुचिद्विसंतिजहाअइरेणधम्मपदिणिभट्टाजभिहोदिस्सदि
स्सदिति तोणजुत्तकालंपडिपालिदुत्तावडिभिणावुत्तेणपिअसहिं समस्ससिमिउत्तातकेननिष्क्रः नेपथ्येजब्रह्मण्ये २
राजा कर्णदत्ता जयमेठव्यस्येचार्तः स्वरः कः कोत्रभोः प्रविश्यप्रतिहारी परिज्ञावेसं सज्जदंब अस्सै राजा केनात्तगंधो
माणवक प्रती अदिष्ठु रुषेण एकेणनिसत्थोगजदिस्समिज्जदि अमहपरिच्छंदस्सज्जगभूमिं आरोधेराजाउद्वायवममपि
सत्त्वरभिभूयंतग्रहाः अथवा अहन्यहन्यात्मनएवतावतज्ञानुप्रमादस्सलिलेनशक्यं प्रजासकः केनपथाप्रयातीत्य
शेषतोवेदिनुमास्तिशक्तिः २८ नेपथ्ये भोवअस्सज्जविह २ राजा गतिभेदेनपरिक्रमन्सरवेनभेतव्यं नेपथ्ये पुनस्त
देवपतिवाकहंनभारस्सएसमकोविपव्ववणदसिरोहरडकुवुविज्जतीरख भंगंकरेदि राजा सदृष्टिस्सपंधनुस्तावतु प्रवि
श्यशार्ङ्ग हस्तायवनिका भट्टाएवंहत्थावापसहिंदंसरासणे राजा मशारंधनुराधते नेपथ्ये एषत्वाप्रभिनवकंठशोणि
ताथीशशार्ङ्गलः पशुमिवहन्मिचेष्टमानं आत्तानाभयनपननुमात्तधन्वादुष्यंतस्तवशरणंभवतिदानीं २९ राजा सरोषं
कथंमामेवादिशति तिष्ठकुणपाशानत्वमिदानीनभविष्यसि शार्ङ्ग मारोप्य वेन्नवतिसोपानमार्गमादिशय प्रती इदोदेवो

आतगेधोभिभूतस्या

श्रीः
२०

237
1995

सर्वसत्वरमुपसर्पति राजासमंताहिलोक्य शून्यंरवात्विदं नेपथ्ये अविहअहं अत्तभवंतंष मिनुमंमणपेकवसिविडा
लगहिदामूसजोविअणिराजोह्विजीविदंसंबुत्तो राजा भोतस्करिणीगर्वितमदीयेशस्वत्वांद्रश्यति एषतमिधुंधने यो
हनिष्यतिबध्यंत्वारक्षतिच द्विजंहेसोहिक्षीरमादनेतन्मिश्रावर्ज्यत्ययः ३० शस्त्रंचसंधत्ते ततः प्रविशतिविदूषक
मुत्सृज्यमातलिः मातलिः कृताः शरव्याहरिणातवासुराः शसराजंतेषुविष्कृतामिदंप्रसादसोम्यानि सतांसुदृज्जनेपत्ते
तिच्छुंषिणदारुणाः शराः ३१ राजा अस्त्रमुपसंहरन् अयेभातलिः स्वागतं मंहंद्रसारथेप्रविश्यविदूषक० अहंजेण
इद्विपशुमारंमारिदोसोइमिणासाज्जेदणज्जहिणंदी अदिमातलिः सस्मितं आयुष्मन् श्रूयतांयदस्मिहरिणाभवत्संकाशं
प्रथितः राजा अचहितोस्मि मातलि अस्तिकालनेमिप्रसूतिर्दुर्जयानामदानवगणाः राजा अस्ति श्रुतपूर्वमयानादरात्
मातलिः सरयुस्तेसकिलशतक्रतोरज्यस्तस्यत्वंरणशिरसिस्मृतोनिहंताउत्तेनुं प्रभवतियन्नसप्तसाप्तिस्तन्नैशंतिमिरम
पाकरोतिचंद्रः ३२ सप्तवानात्तशस्त्रेवेदमिदानींतमैंद्रथमारुत्यविजयायप्रतिष्ठतां राजा अनुग्रहीतोहमनयामघव
तः संज्ञावनया अथमालंब्यप्रतिभवताकिमेवंप्रयुक्तंमातलिः तदपिक्थ्यते किंनिमित्तादपिमनः संतापादायुष्मान्मयावि
कूबोदष्टः पश्चात्कोपयितुमायुष्मंतंतथाकृतवानास्मि कुतः ज्वलतिचलितेधनोनिर्विकृतः पन्नगः फणंकुरुतेप्रायः स्वं
महिमानंक्षोभास्प्रतिपद्यतेहिजनः ३३ राजा जनान्तिकं वयस्यजनतिकमणीयादिवस्यते राजातवात्रपरिगतार्थंकृत्वाम
द्वचनादमात्यमार्यपिशुनंब्रूहि त्वन्मतिः केवलातावत्परिपालयितुं प्रजाः अधिज्यमिदमन्यास्मिन्कर्मणिव्यापृतेधनुः ३४
इतिविदूः जंभवंतंजाणवेदेइतिनिष्क्रान्तः मातलिः इतज्जयुष्मान् २थमारुहन्तु राजारथारोहणंनाटयति इतिनिष्क्रान्ताः
सर्वेषष्टैकः ६ शारदे ततः प्रविशति आकाशायानेनरथारुढो राजा मातलिश्च राजा मातलेज्जनुष्ठितनिदेशोपि
मघवतः साश्रियाविशेषादनुपयुक्तमिवात्मानं समर्थये मातलिः सस्मितं आयुष्मन्नुभयमप्यपरितोषं समर्थये प्रथ
मोपयुक्तं मरुत्वतः प्रतिपत्यालघुमन्यतेभवान् गणयत्यवदानविस्मितोभवतः सोषिनसश्रियागुणात् १ राजा मातले
मामेव सखलुमनोरथानामप्यभूमिर्विजनावसरसत्कारः सहिदिवोक्तसांसमक्षधर्मासनापवशितस्य अंतर्गतप्रार्थनमंति

पद्यस्य चार्याः—

कस्तुं जयंतमुद्दृश्य कृतस्मितेन आम्बुष्वहो हरिचंदनो कामदारमालाहरिणापिनद्धा २ मातलिः किमिवनामायुष्मानम
स्वराज्यार्हतिपश्यति स्मरसखस्यहरेरुभयैः कृतं त्रिदिवमुद्गतदानवकंटकं तवशरैरधुनानतपर्वभिः पुरुषकस्तरिणश्च
रानरेवैः ३ राजा अत्ररवलुशतक्रतोरेवमहिमास्तुत्यः सिद्धेति कर्मसमहस्त्वपियन्नियोज्याः संभावनागुणमेवेहि तमीप्सा
णां किंवापविष्यदहस्तमसां बिभेता त्वेत्सहस्रकिरणो धुरिणां कुरिष्यत् ४ मा० सदशोचिन्तत् स्ताकमंनरमतीत्य जायु
ष्मन्निः पश्यनाकष्टगतस्यसौभाग्यामात्मयशसा विद्धि त्रिशेषैः स्मरसंदरीणां वणैरमीकल्मलीलाविलासो विद्धि त्रिविभ्र
मः किल किंचित् मी घायितं कुट्टमिन्ने बिभ्रकोलमितयशः ————— विज्ञेयादशहावास्तुयोषितालतोशुकेषु संचित्य
गीतक्षममर्थजाते दिव्यो कस्तुवच्चरितं लिखति ५ राजा मातले अस्मरसं प्रहरोत्सकेन पूर्वद्युर्दिवसमधिरोहतानलक्षि
तः स्वर्गमार्गः कतरस्मिन्मरुतां पथिवर्तामहे मातलिः त्रिस्तोतसंबहति यो गगनप्रतिष्ठां ज्योतीं पथिवर्तयति च प्रविभक्त
रश्मिः तस्य द्वितीयहरिविक्रमनिस्तमस्वबायोरिमं परिवहस्युवदंति मार्गं ६ राजा मातले जतः खलु सबात्स्यातः करणो ममो
तरात्मा प्रसीदति यथागमवलो कथमेधपदवीमावती लोखः मातलिः कथमवगम्यते राजा अयमैरविबेरभ्यश्वात्कै
र्निष्यताद्द्विहरिभिरचिरभासां तेजसा चानुलिप्तैः गतमुपरिधनानां वारिगर्भोदराणां पिशुनयति रथस्ते शीकरा किन्तु नेमिः
७ मातलिः क्षणादायुष्मान्वाधिकारभूमौ वर्तयते राजा अधोवलो कथं वेगावतरणादाश्चर्यदर्शनः संलक्ष्यते मनुष्य
लोकः तथाकिं शैलानामवरोहती वशिष्वारादुन्मज्जातां मेदिनीपणैर्घांतरलीनं विजयति स्केधोदयात्पादपाः संतानैस्तनु
भावनपृष्ठावसलिलाव्यक्तिभजं त्यापगाः केनाप्युत्तिपक्षेव पश्य भुवनं मत्पार्श्वमानीयते ८ मातलिः साधुदृष्टं सबहुमा
नं विलोक्य अहो उदाररमणीया दृष्टी राजा मातलि कतमोयं पूर्वापरसमुद्रावगाढः कनकरसनिस्संदेसोऽध्यइव मेघ
परिधः सानुमानालोक्यते मातलिः आयुष्मन्नेष खलु हेमकुटानामकिं पुरुषपुर्वतस्तपसांसिद्धिसेत्रं पश्य स्वायं भु
वान्मरीचिर्यः प्रवभूवप्रजापतिः स्मरस्मरगुरुः सौत्रसपत्नीकस्तपस्यति ९ राजा तेन हि जनति क्रमणीयानि श्रेयांसि प्र
दक्षिणीकृत्य भगवंतं गंतुमिच्छामि मातलिः प्रथमः कृत्यः नाद्येनावतीर्णो राजा सविस्मयं उपोठशब्दानरथांगाने मयः

चक्र

श्रीः
२९

239
1996

प्रवर्तमानं न च दृश्यते राजः अभूतलस्पर्शनयानिरुधस्तवावतीर्णोपिरथोनलक्ष्यते १० मातलिः एतावानेव शतक्रतोरा
युष्मतश्च विशेषः राजा मातले कतमस्मिन् प्रदेशे मरीचाश्रमः मातलिः हस्तेन दर्शयन् बाल्मीकाग्रनिमग्नमूर्तिरुत्तरसांसं
दृष्टमर्पत्वचाकंठजीर्णलताप्रतानबलेयनात्यर्थसंपादितः अंसव्यापिशकुंतलीडनिचितं बिभ्रज्जगामंडलं यत्र स्थाणुरि
वाचलो मुनिरसाकथं किंवास्ति ११ राजानमस्ते कष्टतपसे मातलिः संयतप्रग्रहं रथं कृत्वा महाराज एतावदिति परिवर्धि
तमंदारदृष्टं प्रजापतेराश्रमं प्रविष्टोऽस्य राजा स्वर्गादधिकतरं निर्युत्तिष्ठानं जमुतहदमिवावगाढोऽस्मि मातलिः रथं स्थ
पयित्वा अवतरत्वा युष्मान् राजा अवतीर्य मातले भवन्कथमिदानीं मातलिः संयंत्रितो मयारभः वयमप्यवतरामः तथा
कृत्वा इतज्जायुष्मान्परिक्रम्य दृश्यते भवतामृषीणां तपोवनभूमयः राजा ननु विस्मयादवलोकयामि प्राणानामात्तिलेन वृत्ति
राचिता सत्कल्पदृष्टे चने तौयकाचनपद्मरेणु कपिशोधमांभिषेकक्रिया ध्यानं रत्नशिलातलेषु विबुधस्त्रीसन्निधौ संयमाय
त्कांस्तंति तपोभिरत्यमुनयस्तस्मिंस्तपस्यंत्यमी १२ मातलिः उत्सर्पणी खलु महतां प्रार्थना परिक्रम्य ओकाशे अये वृद्धा
कृत्य किमनुतिष्ठति भगवान्मरीचः किं ब्रवीषि दाक्षयण्यापतिव्रताधर्ममधिकृत्य पृष्ठतस्थिमहर्षिपत्नीसहितायेकथय
तीति राजा कर्णदत्त्वा दम अये प्रतिपालमावसरः खलु प्रस्तावः मातलिः राजानमवलोक्य आस्मिन् शोकमूले तावदास्ता
युष्मच्च यावतामिदं गुरवे निवेदितुं अंतरान्वेषीमवामि राजा यथाभवान्मन्यते प्राश्नितः मातलिः आयुष्मन्साध्याम्य हे
निः क्रांतः राजा निमित्तं सूचयित्वा मनोरथायनाशं सेकिं बाहोऽस्य दसे च्छा पूर्वावधारितं श्रेयोदुःखं हि परिवर्तते १३ ने
प्रपथ्ये माखुचापलं करेहि कहे गदो एव अतलोऽयं किं राजा कर्णदत्त्वा अभूमिरियमविनयस्य कोनु खल्वेष निषिध्यते शब्द
मुसारेणावलोक्य सास्मिते अये कोनु खल्वयमनुबध्यमानस्तपस्विनीभ्यामबालसलोबालः अर्धपीतस्तनं मातुरामर्दं किं
सरं प्रकीदिते सिंहाशुं बलात्कारेण कर्षति १४ ततः प्रविशति यथानिर्दिष्टकर्मांतपस्विनीभ्यां बालः २ बालः जिभसिंघं तं ताड
दं गण्डस्ते प्रथमं प्रथमां अविणीद किं एण अपञ्चणिस्सिंहासिताणि विष्यजोसि हंतवदइदं संरोटाणे कुइसि जणेण सत्त
मदं एणानि किं दणामहे जोसि राजा किंनु खलु बालस्मिन्नेतरमइव पुत्रेस्ति त्वतिमेमनः नूनमनपत्यतामां वत्सलयति द्वितीया एसासु

केसरीणि तुमलं चेदि जेसें पुन अणमुंचेसि बालः समितं अहं दे अंरु भिदोस्मि अधरं दर्शयति राजा महत्तस्तेजसोर्वाजं बा
लोयं प्रतिभातिमे सुलिंगावस्थया बन्धिरधापेक्ष इवास्ति १५ प्रथमा वच्छादं बालमिदं अंमुंचं अवरेदे काळणजंदा
इस्सं बालः कहिं देहिणं हत्थं प्रसारयति राजा कथंचन कर्त्तुं लक्षणमप्यनेन धार्यते तथा त्वस्य प्रलेख्यस्तु प्रणयप्रसारि
ता विभाति जाळग्रथितो गुलिः करः अलक्ष्यपत्रांतरमिदं रागयानवापसा भिन्नमिवैकपंकजं १६ द्वितीया सुद्धेदेण सक्कोए
सावाजमेत्तेण विरमाविदुं गच्छतु मे प्रमकेण उडणमक्कं डस्स इस्सि कुमारजस्स वणचिन्तिदामिति छे आमो जोजिदुदितं सेउ
हरः प्रथमातह इति क्कान्तः बालः इमिणा एव दावकी विससतापसी विलोक्य हसति राजा स्पृहया मिखलु दुर्ललितायास्मै आल
क्ष्य दंतमुकुला ननिमित्तहासैरव्यक्तवर्णरमणीयवच्च प्रवृत्तान् अंकाश्रयप्रणयिनस्तनयान्वहंतो धन्यास्तदंगरजसामलि
नी भवन्ति १७ तापसी होदुणमं अज्जगणं दि पार्श्वमवलोकयति कोएत्थं इति कुमाराणं राजा नमवलोक्य भट्टमुहणं दि
दावमोहं दि इमिणा दुमोअ हत्थं ग्राहेण दि भलीळा एवोहि जमाणं बालमिदं दं राजा उपगम्य सार्वभौमं अयि सोमहं विपुत्र
एवमाश्रयमविरुद्धं चिन्तना संयमः किमिति जन्मतस्त्वया सत्वसे श्रयस्वरवोपि दूष्यते वृष्णा सर्पं शिशुनेव चंदने १८ तापसी न
हं मुहणं हुअं इस्सि कुमारजो राजा आकारसदृशं चिन्तितमेवात्यकथयति स्थानप्रत्ययानुरूपमेवंतर्कितः पथाभ्यर्थितम
नुतिष्ठन् बालस्य शर्ममुपलभ्य आत्मगते अनेन कस्यापि कुलांशेण स्पृष्टस्यागान्नेषु स्वरं मेमेवं कानि चिन्तितं चेत्तस्मिन् कुर्याद्यस्या
यमंगात्कृतं तनः प्रकटः १९ तापसी उपोनिषत्य २ अवरिज्ज २ राजा आर्यकिमिव तापसी इमस्स बालजरुवसंबंधं संरा
दिणी अकिदिन्ति विस्साविदिहि अपरं इदं स्स विदे अर्पाडिलोमो संवुत्तानि राजा बालमुपलालयन् न च न्मुनिकुमारोयमथको
स्य व्यपदेशः तापसी पुरुवंसे राजा आत्मगते कथमेकान्वयामम अतः खलु मदनुकारिणे मे नमत्र भवतीत्यन्यते अस्मै
ततो रवाणं अंत्यं कुलव्रतं भवनेषु रसाधिकेषु पूर्वक्षिति रक्षार्थं मुशंति येन यासे नियुक्तं मुनिव्रतानि पश्चात्तरमूलानि
हं त्वेति तेषां २० प्रकाशं न पुनरात्मगत्यामानुषाणामेष विषयः तापसी पहं भट्टमुहं भाणादि अछरासे बंधेण इमस्स बाल
स्स जणणी एत्थं देवपुरुषोत्तमो वावणे पसूदा राजा आत्मगतं हंतं द्वितीयमिदं माशाजनने प्रकाशं स्वगतं इयं खलु कथामो

श्रीः
२२

241
1496

बलशो करोति यदित्वा वदस्य शिशोर्नामतो मातरं पृच्छामि अथवा तर्त्यनार्यः परदारव्यवहारः प्रविश्य मृन्मयूरहस्ता तापसी
सुद्धमणसुं दलावणं पेकवं बालः सदृष्टिस्तेपे कहिं वामे अज्ज उभेणामसरि छेण बंधिदोमा उवस्सो हाती वत्स इमस्स
मिति अमउरस्य रमन एदे सवति भाणिदोसि राजा आत्मगते किंवा शकुंतले त्यस्य मातु राख्या संति पुनर्नामधेयसादृश्यानि
अपिनाममृगादृष्टिकेव नाममात्रस्तयो मे विवादाय कल्पते बाल अज्ज ए रोजदिमे एसो भदमो जोज्जी डनकमादत्ते प्र
थमा विलोक्य सोहो अहं हेरयवा करं उअं माणि बंधे से एदीसइ राजा अछमळ मावेगेन नान्विदमस्य सिंहशाव विमदीस
रिक्कं आदागु मिच्छति उभो मासु २ इदं अबिलंबि अकहं गहिदे एण विस्मयातुरे निहतहस्ते परस्परमवलोकयतः राजा
किमर्थं प्रतिपिहस्मः प्रथमा स्फणादुमाजो एसो अवराजिदाणाम जोसहे इमस्स जातकर्मसमो जमदामारि एण दि एण
एदं किल मादापिदो अयाणं च वाज्जिअजवो भूमिपट्टिगदेनो ग्हादि राजा अथमा तदाते सया भविअदे सइ राजा भवती
भ्यां कदाचिदस्याः प्रत्यक्षीकृता विप्रिया उभे अणे जसे राजा सहर्षमात्मगते कथमिव संपूर्ण मपि मे मनोरथं नाभि विंद
मिवालं परिघजते द्वितीया सुद्धे एहिदं मं वृत्तं तणि जमच्चा उदाए सुंदला एणं विदेह इति निक्कंति बालः मुंचं मं जाव अ
ज्ज एस आसंगछामि राजा पुत्रकमया सहैव मातरं अभिनंदयिष्यसि बालः मम खुत्ता दोदुः संदो एतु मे राजा समितं ए
षा विवाद एव प्रत्याययति ततः प्रविशति एकैवली धरा शकुंतला २ बिहारकाले विपकी दित्थं संवदमणस्स जोंसे हिस्सणि अ
एमि जामा जामी अज्ज एणं जधे एस्स अहवाजसाणुमदीए आचारि विदेतं हं संभा विज्जदि एदं राजा शकुंतला विलोक्य अ
एसेयमत्र भवती शकुंतला त्वेषा वसने परिधूसरे वसानानियमसाममुखी धृतैकैवलिः अति निक्करुणस्य शुद्धशीला ममदीर्घ
विरहव्रतं विभर्ति २१ शकुंतला पश्चात्ताप विवर्णा राजानं दृष्ट्वा एषु अज्ज उतो विज्जत दोको ए सोदाणि किं दसवामं गलं हा
रं जं मे गजसंगे एहं सेदि बालः मातरमुपेत्य अज्ज ए एसो कोविपु रसो मं पुत्ते दि जालिं गदि राजा प्रिये कौर्यं मपि मे त्वप्रिययु
क्तमनुकूल परिणामं संचनेयदहमिदानीं त्वया प्रत्यभिज्ञातमात्मानं पश्यामि शकुंतला आत्मगते हिज्ज जाज्ज ससपरिक्ख
तमत्थं एण जणुं कपि दाहिदे बेण अज्ज उतो ए एसो राजा प्रिये स्मृतिभिन्न मोहतमसो दिष्ट्या प्रमुखे स्थिता सि मे स्स मुखे

उपरागांतेराशिनः समुपगतेचरोहिणीव्यागे २२ शकुंतलाजेदुज्जुज्जुउत्तोइत्यर्धोक्तेबाष्पकंठविरमति राजा सुंदरी बाष्प
 एप्रतिविद्धेपिजयशब्देजितंमया यत्तदुष्टमसंस्कारं पाटलोष्टपुटंमुखं २३ बालः अज्जुएकसो शकुं वसुदेभाजोपेज्जुज्जु
 पुच्छ राजा शकुंतलायाः पादयोः प्रप्रिपत्य सुतनुददयात्प्रत्यादेशव्यलीकमुपेतुनेकिमपिमनसः संमोहमेतदाबलवानभू
 त प्रबलतमसामेवंप्रायाः शुभेषुहिचतयः स्त्रजमपिशिरस्यंधः क्षिप्तांधुनोत्यहिशंकया २४ उद्वेदुज्जुज्जुउत्तोछाणंमेसुच
 रिज्जुप्यडिबधं पुराकिदेतस्मदिजसेसुपरिणाममुहं असिजेणसाणुकोसोविज्जुउत्तोमयिविरसोसंबुत्तो राजा उति
 छतिशकुं अहकहं अज्जुउत्तेणसुमारिदोदुःखभाइ अज्जुज्जु राजा उद्वेदविषादशाल्यः कथयिष्यामि मोहान्मया
 सुतनुपूर्वमुपेक्षिततोयोबह्विंदुरधरं परिबाधमानः तंतावदाकुटिलपक्ष्मबिलग्नमद्यबाष्पं प्रमृज्यविगतानुवायो
 बयं २५ यथोक्तमनुतिष्ठति शकुंतलानाममुद्रोद्वेष्टा अज्जुएदंते अंगुलीज्जु राजा अस्मादंगुलीयोपलंभात्बलुस्म
 तिरुपलब्धः शकुं विसमंकिंदेणजंतदा अज्जुउत्तस्सपच्चज्जुज्जु दुल्लहे आसि राजातिनक्तुसमयचिन्दे प्रतिप
 द्यते लताकुसुमे शकुं एसेविस्सतामि अज्जुउत्तेणसहगुरुसमीपंगंतु राजा अविज्जाचरितव्यमभ्युदयका
 लेषु एतेहि सर्वं परिक्रामंति ततः प्रविशति आदित्यासार्धं आसन्नस्वामारीचः मारीचः राजानमवलोक्य दाक्षायणी
 पुत्रस्येतराशिरस्ययमग्रयाथोदुष्यंतइत्यभिहितोभुवनस्यभर्ता चापेयनस्यविनिर्वातकर्मजातंतत्कोटिभक्तुलिशमा
 भरणंमघोनः २६ अदितिः संभावणी ज्ञाणुप्रावसेज्जुकिदि मालतिः आयुष्मन् एतौपुत्रप्रीतिपिशुनेनचक्षुषादिबोक्तो
 पितराबायुष्मंतमवलोकयतः तानुपसर्प्य राजा मातले एतौ प्राहुर्द्वादशाधास्तिउतस्यमुनयोयत्तेजसः कारणंभर्तृभि
 वनन्त्रयस्यसकृदेयद्यज्ञभागेभ्यः यस्मिन्नात्मभवः परोपिदुरुषश्चक्रेभवायास्यदेहंदेहदक्षमरीचिसंभवमिदंतात्स्नपुरेक

श्रीः
२३

243
1996

तारं २७ मातलिः अथकि राजा उभाभ्यामपिवासवानुयोज्योदुष्यंतः प्रणमति माचिरः वत्सचिरंजीवपृथिवीपालय अ
 दितिः वत्स अप्पडिरहोहोईह शकुं दार असहिदावोपादबंदणंकरेमि मारीचः वत्से आखंडलसमेतत्राजयंतप्रतिमः
 तः आशीरन्यानेते योपौलोम्यासहृशीभव २८ अदितिः जोदेभतुणो अस्मिमाहाहि अवस्संदीहाउबचउ ३० उह अ
 लनेदणोहोदु उवविसह सर्वेप्रजापतिमभितः उपविशंति मारीचः एकैकंनिर्दिशन् दिष्ट्या शकुंतलासाध्वीसंपदेत्यमिदं
 भवान् श्रद्धावित्तंविधिश्चेतिन्नितयंयत्समागतं २९ राजा भगवान्प्रागभिप्रतसिहिः पश्चाद्दर्शनं जतोपूर्वः खलुबोनुग्रहः कु
 तः उदेति पूर्वकुसुमंततः फलंघनोदयः प्राकृतदनंतरपथः निमित्तंनैमित्तिकयोरयंक्रमस्तवप्रसादस्यपुरस्कृतसंपदः ३० मा
 लिः एवंविधातारः प्रसीदंति राजा भगवन्निभामाज्ञाकरिंवागार्धवर्णविवाहविधिनोपयम्यकस्यचित्कालस्यबंधुभिरानि
 तास्मृतिशैथिल्यात्प्रत्यादिशत् अपराधोस्मि तन्नभवतोयुष्मत्सगोत्रस्यकएवस्यपश्चादंगुलीयकंदर्शनादूटपूर्वतदु
 दितार भगवतोहं तच्चित्रमिवमेप्रतिभाति यथागजोनेतिसमक्षरूपेतस्मिन्निति कामतिसंवायः स्यात् पदानुद्वेषानुभवेत्
 तीतिस्तथाविधोमेमनसोविकारः ३१ मारीचः वत्सालमात्मापचारशंकया सम्रोपाहितव्यनुपपन्नः श्रूयतो राजा अव
 हितोस्मि मारीचः यदैवाप्सरस्त्रीर्थावतरणात्प्रत्यक्षंवेक्योशकुंतलामादायमनकादाक्षायणीमुपगतातदेवध्यानादव
 तास्मिदुर्वाससः शापादियंतपस्विनीसहधर्मचारिणी त्वयाप्रत्यादिष्टानान्यथेति सचायमंगुलीयकंदर्शनावसानः राजा
 सोद्युसाण्यवचनोयान्मुक्तोस्मिशकुंतलस्वागतो दिष्टिज्जाज्जकारणपच्चोदशीणज्जुउत्तेणदुसंघंज्जुताणंरुमेरमि अ
 वायत्तोभएसहिसावोविरहसुखमहिज्जुएणानदिदोजदोसहीहीसंदिष्टिस्मि भक्तुणाज्जुलीज्जुज्जुदंसइज्जुज्जु मारीचः
 मारीचः वत्सेचरितार्थासिहधर्मचारिणंप्रतिनत्वयामन्युः पश्य शापादसिप्रतिहतास्मृतिरोधरुक्तेभर्तृर्यपेततमसिप्रभु
 तार्तवव धायानमूर्छंतिमनोपहतप्रसादशुद्धेदुदपणतलेसुलभावकाशः ३२ भगवन् तत्रखलुमेवंशप्रतिष्ठाइतिबा
 लहस्तेनदर्शयति मारीचः तथाभाविनमेनचक्रवर्तिनमवगच्छतुभवान्यथ रथेनानुववातस्तिमितगतिनातीर्णाजलधिः
 पुरासप्तद्वीपान्जयतिवसुधामप्रतिरथः इहायंसत्त्वानांप्रसप्तदमनात्सर्वदमनः पुनर्यास्यत्यारव्योभरतइतिलोकस्यभर

श्री० न०
२४

एतात् ३३ राजा भवताकृतसंस्कारे सर्वस्मिन्वयमाशास्महे अदितिः भजवं इमा एदुहिदुमणोरहसंपत्ती एकलोविदा
वसुदवित्छातेकरि ऊदु दुहिदुबल्लामेणजइहएच्चउपचरेतिचिदुद शकुं० आत्मगतमणोरहोखुमेभाणिदेभज
वेदिण मरीचः तपः प्रभावात् प्रत्यक्षसर्वमेवतत्रभगवतः राजा अतः खलुममानतिक्रुद्धो मुनिः तथाप्यसौप्रियम
स्माभिः प्रष्टव्यः कः कोत्रभोः प्रवि० शिष्यः भगवन्त्रयमास्मि मारीचः गालवइदानीमेवविहायसागत्वा ममवचनात्तत्र
वने क एवायप्रियमावेदययथापुत्रवती शकुंतला तच्छापनिवृत्तौ स्मृतिमतादुष्यंतेन प्रतिगृह्यतीति शिष्यः यदाज्ञापय
ति भगवानिति निःक्रान्तः मारीचः वत्सत्वमपि सापत्यदारसहितः सख्युरारबडलस्य रथमारुह्यते राजधानीं प्रतिष्ठस्व रा
जा यदाज्ञापयति भगवान् मारीचः अपिच तवमवतु बिडौजाः प्राज्यवृष्टिः प्रजासत्त्वमपि विततयज्ञः स्वर्गिणः प्राण
याले युगशतपरिवर्तानेव मन्योन्यकुल्येनयतमुभयलोकां नुग्रहश्लाघनीयेः ३४ राजा भगवन्वयाशक्तिः श्रेयसेयतिष्ठे
मारीचः किं तेभूयः प्रियमुपहरामि राजा अतः परमपियमस्ति पदिह भगवान् प्रियं कर्तुमिच्छति तर्हि हिमस्तु भरतवाक्यं
प्रवर्त्ततां प्रकृतिहिताय पार्थिवः सरस्वती श्रुतमहती महीयसां ममापि चक्षपयतु नीललोहितः पुनर्नवे परिणतमात्मनः
३५ इति निःक्रान्ताः सर्वसप्तमोऽक्षः समाप्त ७ श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीः श्रीः श्रीः श्रीः

:श्रीः
२४

2415
1996

